

UCHWAŁA NR 131/2025
ZARZĄDU POWIATU W BOCHNI
z dnia 4 lutego 2025 r.

w sprawie: przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2031”.

Na podstawie art. 3d ust. 1 i art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. *o samorządzie powiatowym* (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107 z późn. zm.), art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 z późn. zm.), § 3 ust. 1 pkt 1 i § 4 załącznika (Zasady i tryb przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Powiatu Bocheńskiego) do uchwały Nr XXXI/301/2022 Rady Powiatu w Bochni z dnia 24 lutego 2022 roku w sprawie: *określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Powiatu Bocheńskiego* (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2022 r., poz. 1790), Zarząd Powiatu w Bochni uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Zarządza się przeprowadzenie konsultacji społecznych z mieszkańcami powiatu bocheńskiego projektu „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2025-2031” w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

2. Konsultacje, o których mowa ust. 1 przeprowadzi się w formie konsultacji elektronicznej o zasięgu ogólnopowiatowym w okresie od 5 lutego 2025 roku do 12 lutego 2025 roku za pośrednictwem Platformy Konsultacji Społecznych.

§ 2. 1. Po zakończeniu konsultacji, jej wynik Zarząd Powiatu przedstawi Radzie Powiatu w Bochni oraz opublikuje na tablicy ogłoszeń, na stronie internetowej i w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Bochni.

2. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Zarządu Powiatu w Bochni.

3. Konsultacje, o których mowa w § 1 koordynować będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bochni.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Zarządu
Powiatu w Bochni

Adam Korta

Załącznik do uchwały Nr 131/2025
Zarządu Powiatu w Bochni
z dnia 4 lutego 2025 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W POWIECIE BOCHEŃSKIM NA LATA 2025 - 2031

Bochnia 2025

Spis treści

Wstęp.....	3
1.1 Podstawy prawne dla konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	5
1.2 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Unii Europejskiej.....	7
1.3 Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym.....	8
1.3.1 Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	8
1.3.2 Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (z perspektywą do 2030)...	9
1.3.3 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego do 2030 roku (SRKS 2030)..	11
1.3.4 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Aktualizacja 2021-2027, z perspektywą do roku 2030.	11
1.3.5 Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2024-2026	12
1.3.6 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030	13
1.3.7 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	134
1.4 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu województwa małopolskiego	14
1.5 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu powiatu bocheńskiego.....	22
2. Charakterystyka powiatu bocheńskiego.....	23
2.1 Pomoc Społeczna	256
2.2 Ochrona Zdrowia.....	37
2.3 Edukacja	39
2.4 Bezpieczeństwo	43
2.5 Rynek Pracy	46
2.6 Organizacje Pozarządowe	49
3. Diagnoza sytuacji społeczno- ekonomicznej.....	51
3.1 Struktura ludności w Powiecie	52
3.2 Rynek pracy i bezrobocie	57
3.3 Profil społeczny osób korzystających z pomocy społecznej	62
3.3.1 Ubóstwo.....	63
3.3.2 Długotrwała lub ciężka choroba	64
3.3.3 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	65
3.3.4 Niepełnosprawność.....	67
3.3.5 Potrzeba ochrony macierzyństwa	68

3.3.6 Alkoholizm	70
3.4 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	71
3.4.1 Struktura systemu pieczy zastępczej	73
3.4.2 Świadczenia przyznawana w ramach pieczy zastępczej	77
3.4.3 Instytucjonalna piecza zastępcza	79
3.5 System pomocy społecznej powiatu bocheńskiego w ujęciu instytucjonalnym	81
4. Prognoza zmian czynników społeczno-ekonomicznych	81
5. Analiza SWOT	82
6. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji	87
6.1 Misja i wizja	87
6.2 Cele strategiczne operacyjne, działania i mierniki	87
7. Zarządzanie Realizacją Strategii . Wdrażanie, monitorowanie, ewaluacja strategii.....	95
8.Zakończenie	98
Spis tabel	100
Spis schematów	101

Wstęp

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Obowiązek jej opracowania na szczeblu powiatu wynika z zapisów art. 16 b ust. 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.) cyt.: *„Do zadań własnych powiatu należy: opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.”*

Zgodnie z Ustawą strategia powinna zawierać:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych,
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenie:
 - 1) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - 2) kierunków niezbędnych działań,
 - 3) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - 4) wskaźników realizacji działań.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem określającym priorytetowe działania Powiatu w zakresie polityki społecznej.

Jest długotrwałym programem działań, który ma służyć rozwiązywaniu problemów społecznych m.in. poprzez wspieranie rodziny, zwiększeniu efektywności pomocy społecznej, zapewnieniu godziwych warunków życia osobom niepełnosprawnym oraz starszym, zapobieganiu marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wyznaczeniu kierunków działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców powiatu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bocheńskim na lata 2025-2031 została opracowana w odpowiedzi na zachodzące zmiany w obszarach społecznym i ekonomicznym powiatu. Zarządzeniem nr 40/2024 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie w Bochni w dniu 19 grudnia 2024 roku został powołany Zespół ds. opracowania i wdrożenia, monitoringu i ewaluacji Strategii. W jego skład wchodzi:

1. Lidia Piekarz – Przewodniczący Zespołu

2. Członkowie Zespołu:

- Tomasz Sieczka – Kierownik Referatu ds. Osób Niepełnosprawnych
- Piotr Samolej – Kierownik Zespołu ds. pieczy zastępczej
- Renata Seredyńska – Główny Księgowy
- Małgorzata Habińska – Przewodniczący Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
- Anna Rojkowicz – pracownik socjalny w Zespole ds. pieczy zastępczej

Bazę do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii stanowiły dokumenty zastane w postaci materiałów i analizy danych statystycznych gromadzonych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz inne udostępnione przez instytucje z terenu Powiatu. Zostały wykorzystane także dane z Głównego Urzędu Statystycznego. Analizą objęto informacje, sprawozdania i opracowania, na podstawie których dokonano oceny ogólnej sytuacji społecznej w powiecie, a następnie identyfikacji głównych problemów społecznych. Dokument ma charakter kilkuletni, został przygotowany na lata 2025-2031. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej, dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

W trakcie prac przeprowadzono pogłębioną diagnozę problemów identyfikowanych w powiecie z uwzględnieniem ich analizy przez pryzmat wszystkich jego gmin. Strategia zawiera również prognozę najistotniejszych czynników, które w najbliższych latach będą wyznaczały podstawowe kierunki działań, w celu rozwiązywania problemów społecznych, dotyczących mieszkańców powiatu. W efekcie prac nad Strategią opracowano, dostosowywany do aktualnych potrzeb, zestaw celów strategicznych, operacyjnych i niezbędnych działań oraz wskaźników monitorujących ich efektywność.

W trakcie prac konsultacyjnych, bazując na zidentyfikowanych głównych celach strategicznych, przeprowadzono pogłębioną analizę SWOT. Zadaniem jej była ocena mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które w trakcie realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będą stanowiły zarówno czynniki wzrostu,

jak również czynniki ryzyka zagrażające szansom osiągnięcia zakładanych rezultatów.

W końcowej fazie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w trakcie których projekt dokumentu został udostępniony szerokiemu gronu podmiotów, instytucji i mieszkańcom powiatu bocheńskiego.

Strategia została opracowana przez zespół złożony z pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bochni przy wsparciu innych instytucji. Pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie posiadają wiedzę i doświadczenie w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz opracowania i realizacji dokumentów strategicznych.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych opracowana została na lata 2025 – 2031 i obowiązywać będzie do momentu opracowania kolejnej Strategii.

1.1 Podstawy prawne dla konstruowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Powiat jako jednostka samorządu terytorialnego został zobligowany do okresowego opracowywania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zadanie to jest określone w art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, jako własne, w powiązaniu z art. 16b cytowanej ustawy. Dokument strategiczny, zgodnie z normą prawa określoną w art. 16b ust 2 ustawy o pomocy społecznej, powinien zawierać:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna również w swoich celach i projektowanych działaniach nawiązywać do dokumentów strategicznych opracowywanych na różnych szczeblach samorządowych. Powinna stanowić element kompleksowego podejścia do rozwiązywania problemów społecznych. W procesie opracowywania strategii należy uwzględniać obowiązujące programy pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i inne, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Ustawa wprowadza również dla powiatów obowiązek przeprowadzenia konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami, co zapewnia odpowiednie dopasowanie stosowanych narzędzi polityki społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bocheńskiego na lata 2025-2031 jest zgodna z założeniami polityki społecznej, określonej w krajowych dokumentach strategicznych, jak również z innymi ustawami kompetencyjnymi szczebla administracji rządowej i samorządowej. Działania przyjmowane w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikają z bezpośredniego odniesienia do krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 poz. 107 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 poz. 1283 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 roku poz. 1993);
- Ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2024 roku poz. 421 tj. z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 roku poz. 44 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2024 roku poz. 177 z późn. zm.);

- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 roku poz. 475 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 roku poz. 917);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 roku poz. 176 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 poz. 2151);
- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 poz. 1939);
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2024 poz. 323 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 poz. 424 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2023 poz. 571 z późn. zm.).

1.2 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu Unii Europejskiej

Strategia Europa 2020 jest ukierunkowana na inteligentny, zrównoważony rozwój, zakłada potrzebę stworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. Strategia „Europa 2020”, ze względu na specyficzny moment jej powstawania, stanowi odpowiedź na kryzys gospodarczy. Równocześnie uwzględnia stojące przed Europą długofalowe wyzwania związane z globalizacją, starzeniem się społeczeństw czy rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. Głównym celem jest nadal wzrost gospodarczy, jednak szczególną uwagę zwrócono na kwestie dotyczące zrównoważenia tego procesu. Efektem realizacji Strategii „Europa 2020” jest gospodarka bazująca na wiedzy, niskoemisyjna, promująca przyjazne środowisku technologie, oszczędnie gospodarująca zasobami,

kreująca nowe „zielone” miejsca pracy, a zarazem zachowująca dbałość o spójność społeczną.

Wśród głównych jej celów należy wymienić m.in:

- stopa zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinna wzrosnąć między innymi wskutek zwiększenia liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy;
- cel związany z edukacją, dotyczący problemu osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, obejmuje ograniczenie wskaźnika przerywania nauki w porównaniu z obecnym poziomem oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie;
- liczbę Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa należy ograniczyć.

Powyższe cele są ze sobą wzajemnie powiązane. Na przykład lepsze wykształcenie przekłada się na większe szanse na rynku pracy, a zwiększanie stopy zatrudnienia przyczynia się do zmniejszania ubóstwa. Większe możliwości w zakresie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej we wszystkich sektorach gospodarki oraz efektywniejsze korzystanie z zasobów poprawią konkurencyjność i będą sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy. Dzięki inwestycjom w czyste i niskoemisyjne technologie poprawi się stan środowiska naturalnego, będziemy mogli skuteczniej przeciwdziałać zmianom klimatu oraz zwiększać potencjał w zakresie przedsiębiorczości i zatrudnienia. Strategia Europa 2020 obejmuje szereg innych celów wzajemnie ze sobą powiązanych jednak z uwagi na zakres niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ograniczono się tylko do jej wymiaru społeczno-gospodarczego, co obrazują powyżej zaprezentowane cele.

1.3 Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym.

1.3.1 Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku i stanowi kluczowy dokument państwa polskiego

w obszarze średnio i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia wyznacza cele polityki rozwoju do roku 2020, z perspektywą do roku 2030. Zawarte w Strategii rekomendacje dla polityk publicznych stanowią podstawę dla zmian w systemie zarządzania rozwojem, w tym w obszarze rozwiązywania problemów społecznych na poziomie lokalnym. Celem głównym SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Cele szczegółowe:

- Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: reindustrializacja, rozwój innowacyjnych firm, małe i średnie przedsiębiorstwa, kapitał dla rozwoju, ekspansja zagraniczna);
- Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: spójność społeczna, rozwój zrównoważony terytorialnie);
- Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: prawo w służbie obywatelom i gospodarce, instytucje pro rozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, e-państwo, finanse publiczne, efektywność wykorzystania środków UE)¹.

1.3.2 Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (z perspektywą do 2030)

SRKL została przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 18 czerwca 2013 roku jako 1 z 9 strategii sektorowych realizujących średnio i długookresową strategię rozwoju kraju. Celem głównym SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób tak, aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Cele szczegółowe:

- wzrost zatrudnienia;
- wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;

¹ STRATEGIA na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) Warszawa 2017 r. s. 44-172.

- poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Priorytetowe kierunki interwencji:

- integracja społeczna imigrantów i osób powracających z zagranicy;
- rozwój aktywnych, w tym innowacyjnych, form pomocy osobom zagrożonym lub wykluczonym społecznie, w tym innowacji społecznych w sferze integracji oraz ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej;
- wsparcie dla osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie;
- wsparcie dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia;
- zapobieganie nowym typom wykluczeń społecznych, w tym wykluczeniu cyfrowemu i energetycznemu;
- dostosowanie opieki zdrowotnej do wyzwań demograficznych poprzez działania odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom w szczególności matek i dzieci oraz osób starszych, a także uwzględnienie aktualnych i prognozowanych trendów epidemiologicznych;
- dostosowanie do potrzeb systemu ochrony zdrowia modelu kształcenia kadr medycznych i innych zawodów mających zastosowanie w ochronie zdrowia;
- rozwój alternatywnych wobec opieki instytucjonalnej form opieki środowiskowej dla osób przewlekle chorych, starszych, niesamodzielnych;
- zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług medycznych, w tym nowoczesnej rehabilitacji;
- zwiększenie dostępności mieszkań, w tym poprzez rozbudowę systemu najmu oraz rozwój mieszkalnictwa społecznego, przy założeniu, że będzie ono formą doraźnego i ograniczonego czasowo wsparcia osób w trudnej sytuacji materialnej;
- ułatwienie zatrudniania osób podlegających karze pozbawienia wolności².

² <https://www.gov.pl/web/ia/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-2030-srkl2030> dostęp 25.09.2024 r.

1.3.3 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego do 2030 roku (SRKS 2030)

SRKS 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym zorientowanym na wykorzystanie potencjału społeczeństwa obywatelskiego. SRKS 2030 jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych realizujących Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), rozwijając określone w niej postanowienia. Jej głównym celem jest poprawa jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, poprzez wdrażanie działań w trzech zasadniczych obszarach: Współdziałanie, Kultura oraz Kreatywność. SRKS 2030 wspiera realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym poziomie unijnym, szczególnie w kontekście priorytetów ujętych w dokumentach programowych UE (Europa 2020) oraz na poziomie ONZ, głównie w kontekście celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030. SRKS 2030 stanowi kontynuację i aktualizację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, obowiązującej w latach 2013-2020. SRKS 2030 opiera się na trzech obszarach tematycznych, dla których zostały sformułowane wyzwania znajdujące odzwierciedlenie w czterech celach szczegółowych:

Cel 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne.

Cel 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich.

Cel 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury.

Do pełnej realizacji wszystkich celów niezbędne jest współdziałanie różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej – podmiotów publicznych, organizacji społecznych, administracji samorządowej czy podmiotów prywatnych.

1.3.4 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 - Aktualizacja 2021-2027, z perspektywą do roku 2030.

Dokument określa ramy strategiczne na najbliższe lata dla działań służących dalszemu ograniczaniu ubóstwa, rozwijaniu usług społecznych oraz wspieraniu integracji społecznej.

Głównym celem przyjętej polityki publicznej w perspektywie do roku 2030 jest redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Określone w dokumencie priorytety i działania koncentrują się na obszarach:

- przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży;
- przeciwdziałania bezdomności;
- rozwijania usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i innych osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
- wspierania osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej;
- wspierania integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy.

Przyjęty dokument ustanawia ramy strategiczne zarówno dla działań ogólnokrajowych, jak i regionalnych. Umożliwia tym samym planowanie i realizację przedsięwzięć w obszarze przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, które mogą być finansowane tak ze środków krajowych, jak i ze środków funduszy UE z perspektywy finansowej na lata 2021 – 2027³.

1.3.5 Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2024-2026

Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2024–2026 został przygotowany zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475, z późn. zm.). Celem Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia jest wzrost aktywności zawodowej i wzrost poziomu dobrej jakości zatrudnienia w Polsce. Zwiększenie dostępności zasobów kadrowych, w tym wykorzystanie niewykorzystanych dotychczas zasobów rynku pracy. Wspieranie przedsiębiorczości oraz przedsiębiorców w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy i wsparcie dotychczasowych miejsc pracy. Dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób do potrzeb gospodarki w związku ze zmianami technologicznymi, ekonomicznymi i społecznymi. Doskonalenie regulacji dotyczących prawa pracy i dialogu społecznego. Doskonalenie zarządzania migracjami zarobkowymi.⁴

³ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf> dostęp 25.09.2024 r.

⁴ <https://www.zpp.pl/storage/library/2024-06/88fa58b9009c81033c42cce4db37f1bc.pdf> dostęp: 25.09.2024 r.

1.3.6 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 zakłada wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków, który odnosi się do zagadnień jednego z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR: Kapitał ludzki i społeczny. Jest on również powiązany z realizacją działań wskazanych w poszczególnych obszarach dla wszystkich trzech celów szczegółowych Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Celem Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego jest:

- zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;
- wzmocnienie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;
- zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

1.3.7 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

- zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie⁵.

⁵ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego> dostęp: 25.09.2024 r.

1.3.8. Program Rządowy Dostępność Plus 2018-2025

Program Dostępność Plus jest programem rządowym ukierunkowanym na zapewnienie skoordynowanych, wieloaspektowych i systemowych działań w celu podniesienia jakości i zapewnienia niezależności życia osób o szczególnych potrzebach, w tym osób starszych i osób z trwałymi lub czasowymi trudnościami w zakresie mobilności lub percepcji. W programie przewidziano do realizacji projekty ujęte w ramach 44 działań przypisanych do 8 obszarów interwencji: architektura, transport, edukacja, służba zdrowia, cyfryzacja, usługi, konkurencyjność i koordynacja. Realizowane projekty finansowane są z różnych źródeł: funduszy UE i EOG, ze środków JST, Budżetu Państwa, funduszy celowych (PFRON) oraz ze środków prywatnych. Realizacja założeń programu przewidziana jest na lata 2018-2025.

1.4 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu województwa małopolskiego

Sejmik Województwa Małopolskiego w dniu 17 grudnia 2020 roku uchwalił Strategię Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, która stanowi aktualizację dokumentu pn. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Wśród kluczowych celów i działań, z którymi Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bocheńskiego wykazuje zbieżność, należy wskazać cel szczegółowy w obszarze „Małopolskie”, który brzmi: „Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie”. Składają się na niego główne kierunki polityki rozwoju, które obejmują następujące kierunki działań:

1. Małopolskie Rodziny

1.1. Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:

- Poradnictwo rodzinne oraz programy edukacyjne na rzecz wzrostu kompetencji wychowawczych rodziców.
- Rozwijanie i sieciowanie usług wczesnego wielospecjalistycznego wsparcia rozwoju dziecka.
- Rozwój usług opiekuńczych nad dziećmi do lat 3.
- Rozwój usług środowiskowych wspierających funkcjonowanie rodziny.

➤ Profilaktyka przemocy w rodzinie.

- 1.2. Kampanie edukacyjne przygotowujące młodzież do pełnienia ról rodzinnych, społecznych i zawodowych, a także propagujące ideę wolontariatu.
- 1.3. Rozwój oferty sprzyjającej aktywizacji i integracji społecznej, w tym w wymiarze międzypokoleniowym.
- 1.4. Pomoc osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami poprzez środowiskowe formy aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego i opieki całodobowej.
- 1.5. Pomoc osobom sprawującym opiekę nad członkiem rodziny wymagającym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- 1.6. Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w tym poprzez działania w zakresie interwencji kryzysowej.
- 1.7. Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego.
- 1.8. Działania z zakresu systemu pieczy zastępczej zgodne z zasadami deinstytucjonalizacji oraz wsparcie procesu usamodzielniania wychowanków.
- 1.9. Poprawa skuteczności, jakości i efektywności usług społecznych, w tym systemowe rozwiązania dla zapewnienia adekwatnych do potrzeb kadr pomocy i integracji społecznej.

2. Opieka Zdrowotna

- 2.1. Działania edukacyjne służące podnoszeniu świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz promocji zdrowego stylu życia.
- 2.2. Programy profilaktyki i diagnostyki w zakresie istotnych dla regionu jednostek chorobowych.
- 2.3. Promocja zdrowia psychicznego oraz profilaktyka i leczenie zaburzeń psychicznych.
- 2.4. Profilaktyka chorób zawodowych oraz wczesne wykrywanie problemów zdrowotnych i zagrożeń niepełnosprawnością.

2.5.Rozwój diagnostyki prenatalnej ukierunkowanej na wczesne wykrywanie i leczenie wad wrodzonych.

2.6. Edukacja społeczeństwa w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych.

2.7. Systemowe rozwiązania dla zapewnienia, adekwatnych do potrzeb, kadr medycznych oraz kadr w zawodach opiekuńczych.

2.8.Wsparcie istniejących oraz tworzenie nowych placówek świadczących usługi długoterminowej opieki medycznej i pielęgnacyjno-opiekuńczej oraz wzrost potencjału terapeutycznego i rehabilitacyjnego tych placówek.

2.9.Rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi diagnostyczne, lecznicze oraz rehabilitacyjne (z uwzględnieniem istotnych dla regionu jednostek chorobowych oraz chorób rzadkich).

2.10.Rozwój infrastruktury i programów badawczo-rozwojowych oraz wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w opiece zdrowotnej.

2.11.Systemowe rozwiązania dla współpracy między podmiotami świadczącymi usługi zdrowotne.

3. Bezpieczeństwo

3.1. Wzmacnianie świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa:

- Promocja postaw wrażliwości i prawidłowego reagowania w sytuacjach kryzysowych.
- Edukacja w zakresie udzielania pierwszej pomocy.
- Działania informacyjno-edukacyjne na rzecz zwiększania bezpieczeństwa w ruchu drogowym.
- Działania informacyjno-edukacyjne na rzecz zwiększania bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego.

3.2.Systemowe rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo sanitarno epidemiologiczne w podmiotach świadczących usługi społeczne.

3.3. Podnoszenie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo:

- Rozwój infrastruktury i wyposażenia.
- Szkolenia pracowników służb.
- Zapewnienie odpowiedniego poziomu rezerw materiałowych.

3.4. Rozwój współpracy służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo, w tym integracja systemów ratownictwa oraz elektronicznego systemu zarządzania bezpieczeństwem.

4. Sport i Rekreacja

4.1. Tworzenie odpowiednich warunków umożliwiających rozwój sportu i rekreacji w Małopolsce:

- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej
- Przygotowanie i wspieranie programów sportowych umożliwiających rozwój psychofizyczny młodego pokolenia.
- Przygotowanie odpowiedniej oferty sportowo-rekreacyjnej poprzez wsparcie dla organizacji pozarządowych organizujących wydarzenia sportowo-rekreacyjne skierowane do szerokiego grona odbiorców, zarówno rodzin z dziećmi, seniorów, młodzieży, jak zawodników sportowych.
- Działania edukacyjne i promocyjne podnoszące świadomość mieszkańców na temat wpływu aktywności fizycznej na zdrowie.

4.2. Poprawa wyników w Systemie Sportu Młodzieżowego:

- Wdrażanie i wspieranie programów zapewniających młodzieży uzdolnionej sportowo i ich opiekunom optymalne warunki szkolenia sportowego.
- Tworzenie warunków do organizacji różnych form doskonalenia dla kadr trenerskich.

4.3. Organizacja imprez sportowych najwyższej rangi:

- Budowa i modernizacja infrastruktury sportowej w kontekście rozgrywanych na terenie Województwa Małopolskiego imprez sportowych najwyższej rangi
- Wsparcie dla organizatorów dużych imprez sportowych rangi Mistrzostw i Pucharu Świata, Mistrzostw i Pucharu Europy itp.
- Współpraca z Polskimi (Okręgowymi) Związkami Sportowymi w celu pozyskania organizacji imprez najwyższej rangi.

- Organizacja wydarzeń sportowych (w szczególności Igrzysk Europejskich w 2023 roku) – promocja małopolskiego sportu na arenie międzynarodowej.

5. Kultura I Dziedzictwo

5.1. Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego:

- Ochrona i promocja zabytków nieruchomych (m. in. wpisanych na listę UNESCO i Pomników Historii) i ruchomych oraz opieka nad nimi, dostępnych dla wszystkich grup odbiorców, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.
- Działania na rzecz nadawania obiektom zabytkowym, odtwarzanym i rekonstruowanym wraz z ich otoczeniem nowych funkcji użytkowych.
- Dokumentowanie, zachowywanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego i materialnego, w tym wprowadzenie otwartej licencji dla małopolskich wzorów etnograficznych w oparciu o regionalne formy i motywy ludowe.
- Wspieranie twórców ludowych, rzemiosła oraz produktów tradycyjnych i form aktywności regionalnych.
- Zapewnienie ochrony i właściwego wykorzystania obiektów zaliczanych do dóbr kultury współczesnej.

5.2. Wzmocnienie edukacji kulturalnej:

- Rozwijanie programów edukacji kulturalnej, ukierunkowanych na zróżnicowane grupy odbiorców, wspierających kształtowanie potrzeb i postaw oraz umożliwiających świadome i aktywne uczestnictwo w kulturze.
- Stymulowanie współpracy podmiotów sektora edukacji i kultury w celu realizacji programów kulturalnych rozwijających umiejętności uniwersalne, w szczególności kompetencje kreatywne dzieci i młodzieży, oraz sprzyjających międzypokoleniowej wymianie wartości kulturowych.
- Wspomaganie lokalnych inicjatyw i form twórczego uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych.

5.3. Zmiana jakości usług i dostosowanie oferty kultury do zmieniających się potrzeb odbiorców:

- Poprawa jakości istniejącej oraz budowa nowej infrastruktury, a także adaptacja obiektów na cele kulturalne, przy uwzględnieniu rozwiązań proekologicznych.
- Tworzenie wspólnej oferty kulturalnej oraz wymiana doświadczeń i wiedzy w celu budowania nowych wartości, w ramach współpracy pomiędzy podmiotami kultury (sieciowanie).
- Poprawa otwartości instytucji kultury, w tym na rodziny z dziećmi, osoby z niepełnosprawnościami oraz seniorów.
- Zwiększanie różnorodności oferty kulturalnej i wprowadzanie propozycji interdyscyplinarnych, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych i ekologicznych, w celu podnoszenia dostępności i atrakcyjności oferty.
- Wspieranie aktywności twórców, artystów i lokalnych animatorów kultury w łączności z odbiorcami.
- Prezentacja dorobku małopolskich twórców i artystów poza granicami województwa.
- Wzmocnienie kooperacji podmiotów działających w obszarze kultury z podmiotami przemysłów kreatywnych.
- Optymalizacja zarządzania podmiotami działającymi w obszarze kultury i dziedzictwa oraz wsparcie rozwoju kadr kultury, a także podwyższenie standardów bezpieczeństwa oraz dystansu społecznego w okresie epidemii.

5.4. Zachowanie i budowa tożsamości mieszkańców w oparciu o potencjał innowacyjny i tradycję:

- Kreowanie i organizowanie wydarzeń kulturalnych służących pielęgnowaniu polskości oraz rozwojowi i kształtowaniu świadomości narodowej i regionalnej mieszkańców.
- Koordynacja i wsparcie marketingowe wydarzeń kulturalnych inicjowanych przez społeczności i instytucje lokalne.
- Ożywianie potencjałów drzemiących w społecznościach lokalnych, m.in. organizowanie muzeów domowych i ekomuzeów.

5.5. Wzmocnienie obecności kultury w sieci:

- Wzmocnienie, tworzenie i upowszechnianie zjawisk kulturalnych w sieci poprzez rozwój infrastruktury cyfrowej podmiotów kultury.
- Tworzenie alternatywnej oferty on-line dziedzictwa kulturowego Małopolski, w tym bibliotek cyfrowych upowszechniających wiedzę i zasoby podmiotów kultury, twórców i artystów Małopolski, z uwzględnieniem zasobów niematerialnego dziedzictwa kulturowego.
- Intensyfikacja działań marketingowych i promocyjnych podmiotów działających w obszarze kultury i dziedzictwa.
- Wzmacnianie kondycji finansowej i atutów konkurencyjności podmiotów sektora kultury, w tym instytucji kultury, poprzez rozwój sprzedaży produktów tych podmiotów w Internecie.

5.6 Prezentacja i promocja kultury regionów Europy i świata, w szczególności regionów partnerskich Małopolski.

6. Edukacja

- 6.1. Poprawa jakości kształcenia na wszystkich etapach edukacji, w szczególności poprzez rozwiązania programowe, metodyczne, organizacyjne i infrastrukturalne sprzyjające kształtowaniu wartości i kompetencji uniwersalnych oraz promowanie podejścia interdyscyplinarnego.
- 6.2. Edukacja dostosowana do indywidualnych potrzeb uczniów, tj. wspierająca zarówno w pokonywaniu różnego rodzaju trudności w nauce, jak i w rozwijaniu zainteresowań, uzdolnień i talentów.
- 6.3. Doskonalenie kompetencji kadr systemu oświaty i szkolnictwa wyższego, w szczególności w zakresie kompetencji metodyczno-cyfrowych.
- 6.4. Wsparcie infrastruktury i wyposażenia placówek wychowania przedszkolnego oraz szkół podstawowych i średnich, ukierunkowane na kształtowanie optymalnej sieci tych placówek oraz poprawę warunków nauki, w tym dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami. wykorzystaniem
- 6.5. Dostosowanie procesów kształcenia do możliwości efektywnego nauczania z aktywizujących uczniów metod dydaktycznych (w tym

w modelu hybrydowym lub w pełni zdalnym) oraz cyfrowego środowiska uczenia (się).

6.6. Poprawa jakości kształcenia i warunków pobytu w placówkach oświatowo wychowawczych oraz pozostałych placówkach dla dzieci i młodzieży wymagających specjalnej organizacji nauki, metod pracy, wychowania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i/lub resocjalizacji.

6.7. Lepsze dostosowanie edukacji do potrzeb rynku pracy i wymagań nowoczesnej gospodarki:

- Poprawa jakości kształcenia branżowego, w szczególności poprzez dostosowanie go do wyzwań zawodów przyszłości (w tym Przemysłu 4.0), rozwój infrastruktury i wyposażenie szkół i placówek oraz wzmocnienie ich współpracy ze środowiskiem pracodawców.
- Poprawa jakości kształcenia na poziomie wyższym, w szczególności poprzez jego umiędzynarodowienie oraz modernizację i rozbudowę infrastruktury dydaktycznej.
- Upowszechnianie wysokiej jakości doradztwa edukacyjno-zawodowego na każdym etapie życia.
- Promocja uczenia się przez całe życie i rozwój edukacji ustawicznej, w tym w kierunku potwierdzenia kompetencji zawodowych w ramach Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

7. Rynek Pracy

7.1. Wsparcie na rzecz uzyskania dobrej jakości zatrudnienia:

- Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy.
- Wsparcie na rzecz zmiany zatrudnienia na dające lepsze perspektywy rozwoju zawodowego.
- Kompleksowe rozwiązania sprzyjające podejmowaniu przez cudzoziemców pracy długoterminowej, szczególnie w zawodach deficytowych.
- Systemowe działania ułatwiające reemigrantom podejmowanie aktywności zawodowej.

7.2. Działania wspierające aktywizację społeczno-zawodową adresowane do pracodawców:

- Wdrażanie rozwiązań z zakresu kształtowania przyjaznego, prozdrowotnego środowiska pracy, zwłaszcza w kontekście zagrożeń psychospołecznych.
- Upowszechnianie stosowania elastycznych form świadczenia pracy oraz wdrażanie rozwiązań (organizacyjnych, technologicznych) umożliwiających rozwój pracy zdalnej.
- Zwiększanie skłonności pracodawców do inwestowania w aktualizację wiedzy i rozwój kompetencji pracowników.
- Działania na rzecz wsparcia zatrudnienia, w szczególności osób z niepełnosprawnościami oraz osób powyżej 50. roku życia.

7.3. Programy przekwalifikowywania pracowników zagrożonych utratą pracy lub pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie.

7.4. Rozwój ekonomii społecznej.

7.5. Doskonalenie i dostosowywanie działań służb zatrudnienia do aktualnej sytuacji na rynku pracy⁶.

1.5 Odniesienie do dokumentów strategicznych określonych na szczeblu powiatu bocheńskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021-2031 jest dokumentem, który zakłada w ramach celu operacyjnego - Systemowa pomoc zagrożonym marginalizacją i wykluczeniem społecznym, realizację następujących działań:

1. Rozwój infrastruktury opiekuńczo-leczniczej dla osób terminalnie chorych;
2. Utworzenie i rozwój międzygminnego forum współpracy z podmiotami publicznymi, prywatnymi i NGO na rzecz wsparcia osób społecznie zmarginalizowanych i potrzebujących z uwzględnieniem działań Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych;
3. Poszerzenie bazy oferującej multifunkcyjne wsparcie dla seniorów i osób niepełnosprawnych;

⁶ file:///C:/Users/User/Downloads/JMP___Malopolska_2030___SRW_cz_II___v119_UA.pdf dostęp: 25.09.2024

4. Promowanie i rozwój systemu oparcia społecznego dla mieszkańców Powiatu ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad dzieckiem, funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych.

Powyższe działania wpisują się w potrzeby i obszary, w których Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych określa zwarty katalog celów i działań koniecznych do wyrównywania diagnozowanych nierówności i zaburzeń funkcjonowania na gruncie społeczno-ekonomicznym na terenie powiatu bocheńskiego.

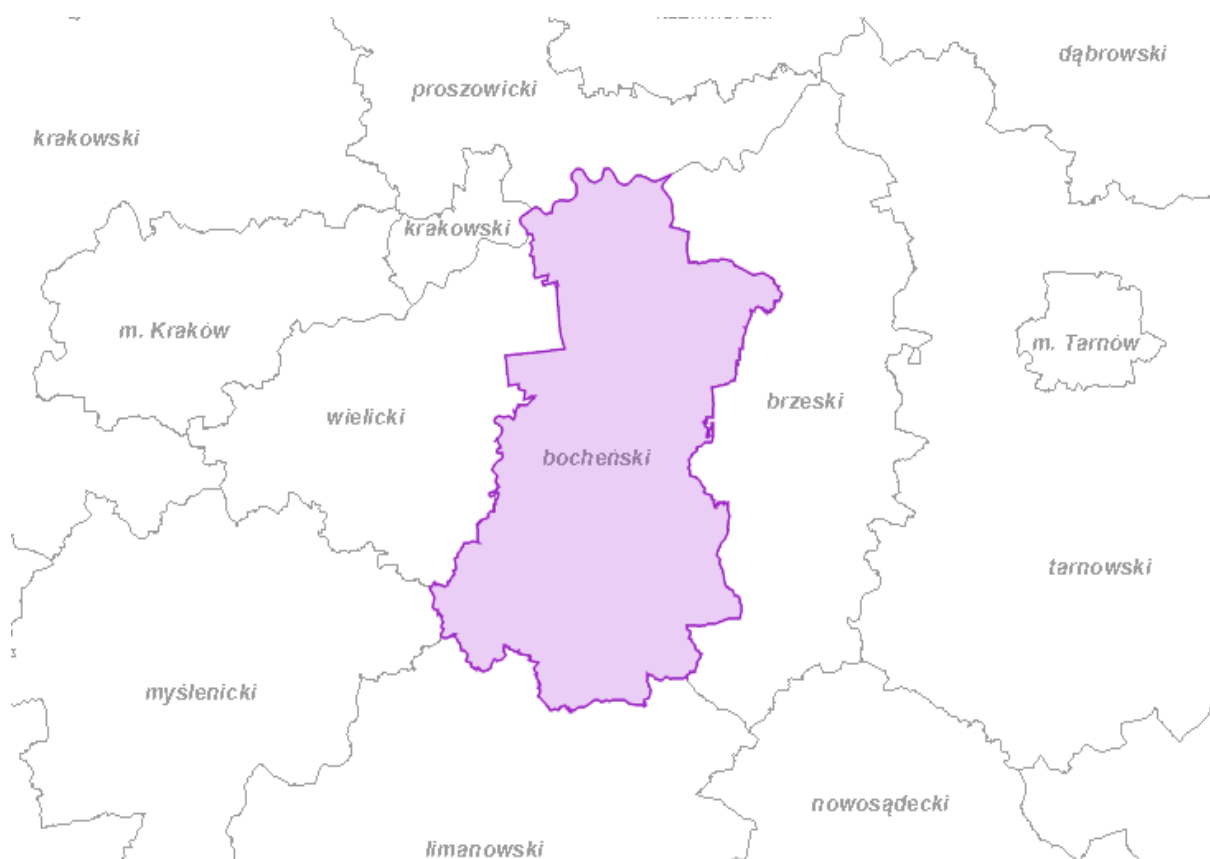
2. Charakterystyka powiatu bocheńskiego

Powiat bocheński zajmuje powierzchnię 649 km² i jest położony w północno-wschodniej części województwa małopolskiego. Całą długością granicy wschodnie przylega to powiatu brzeskiego, od południa graniczy z powiatem limanowskim, natomiast od zachodu z powiatami: myślenickim, wielickim i krakowskim. Północną stroną powiat bocheński graniczy z powiatem proszowickim i na tym odcinku granicę wyznacza bieg rzeki Wisły. Powiat bocheński w południowej jego części usytuowany jest u podnóża Karpat, co czyni go atrakcyjnym rejonem pod względem turystycznym. Powiat zawdzięcza bardzo dobrą komunikację nie tylko o zasięgu regionalnym ale również międzynarodowym dzięki temu, że przez jego centrum przebiega trasa A4. Stwarza to dogodne warunki do rozwoju handlu i przemysłu, jak również zwiększa jego dostępność pod względem turystycznym.

Na Bocheńszczyźnie piękno natury uzupełniają wytwory kultury materialnej stworzonej przez człowieka. Niezaprzeczalnie największą atrakcją turystyczną Bochni jest Kopalnia Soli. To najstarszy zakład wydobywczy w Europie. 750-letnia działalność górnicza stworzyła 7 podziemny labirynt solnych komór i korytarzy. Specyficzny mikroklimat kopalni leczy choroby górnych dróg oddechowych, astmę i dolegliwości alergiczne. Godne uwagi są także inne obiekty i miejsca. Do takich niewątpliwie należy bocheńskie centrum z Rynkiem, które przetrwało w średniowiecznym układzie urbanistycznym, jeszcze z czasów lokacji. Cennym zabytkiem sztuki sakralnej jest majestatyczny kościół farny (od niedawna bazylika

mniejsza), ufundowany w 1253 r. Każdy kto zawita do Bochni powinien odwiedzić muzeum, znajdującego się w gmachu byłego klasztoru dominikanów. Nieopodal Bochni, w Nowym Wiśniczu znajduje się zamek Kmitów i Lubomirskich – przykład rezydencji typu “pałac w środku fortecy”. W swoich najlepszych czasach był on jedną z najpotężniejszych twierdz w Rzeczypospolitej. Z Nowego Wiśnicza warto udać się do Lipnicy Murowanej, miejscowości o średniowiecznym układzie urbanistycznym i cennych zabytkach architektury drewnianej z kościołem św. Leonarda na czele. To niewątpliwie najpiękniejsza świątynia na Ziemi Bocheńskiej, wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Kilkanaście kilometrów od Lipnicy, w Wieruszowicach, warto obejrzeć dwór obronny z XVI w. Wędrówkę zakończyć można w Chełmie, gdzie znajduje się kościół Bożogrobowców.

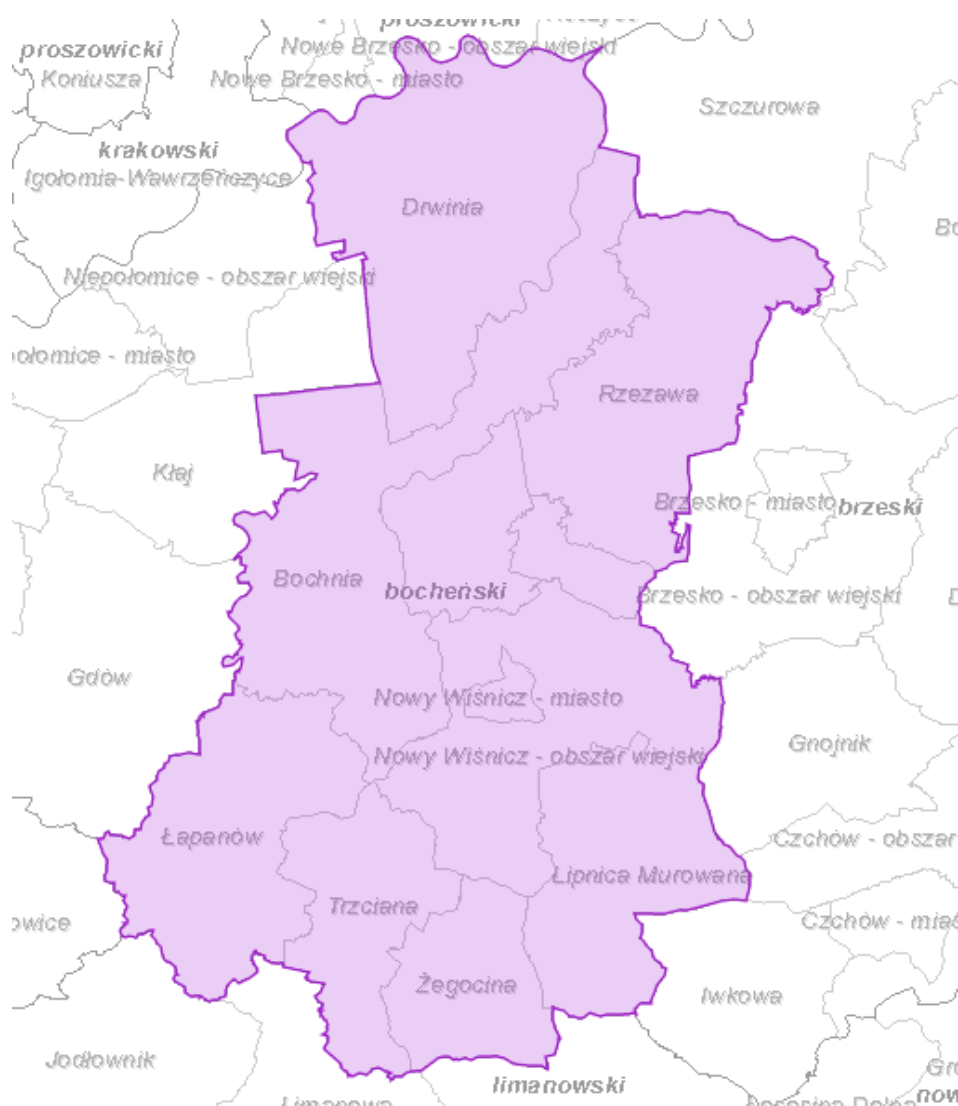
Schemat nr 1 - Usytuowanie powiatu bocheńskiego względem powiatów sąsiadujących

Źródło: Portal geostatystyczny GUS <https://geo.stat.gov.pl/imap/>

Powiat swoim zasięgiem obejmuje obszar 9 gmin. W jego skład wchodzi: 1 gmina miejska (Bochnia o pow. 30 km²), 1 miejsko-wiejska (Nowy Wiśnicz o pow. 82 km²) oraz 7 wiejskich (Bochnia o pow. 131 km², Drwinia o pow. 108 km², Lipnica Murowana o pow. 60 km², Łapanów o pow. 72 km², Rzezawa o pow. 87 km², Trzciana o pow. 44 km², Żegocina o pow. 35 km²). Powiat bocheński zamieszkiwany jest przez 107 023 osób według stanu na 30.06.2020 roku.

Schemat nr 2 - Gminy znajdujące się na terenie powiatu bocheńskiego

Źródło: Portal geostatystyczny GUS <https://geo.stat.gov.pl/imap/>

2.1 Pomoc Społeczna

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bochni

Centrum jest jednostką organizacyjną powiatu realizującą zadania wynikające w szczególności z ustaw: o pomocy społecznej, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, jak również ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie skupia się w kilku najważniejszych obszarach działalności tj.:

- sprawowanie nadzoru nad działalnością domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- świadczenie specjalistycznego poradnictwa,
- wykonywanie zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie,
- przyznawanie świadczeń i dodatków na rzecz rodzin zastępczych,
- pomoc usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- przyznawanie dofinansowań dla osób z niepełnosprawnościami w ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- realizacja programów finansowanych ze środków PFRON.

Na szczególną uwagę zasługuje realizacja przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zadań w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu bocheńskiego. Wymienić tu należy m.in. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych, w tym pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka, organizowanie wsparcia dla istniejących rodzin zastępczych poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia, prowadzenie poradnictwa, zapewnianie pomocy prawnej, a także przyznawanie świadczeń pieniężnych, dotyczących dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej oraz pomocy osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie skupia się na zapewnieniu dzieciom pozbawionym opieki miejsc w pieczy zastępczej. Na terenie powiatu bocheńskiego w 2024 roku funkcjonowało: 56 rodzin zastępczych spokrewnionych, 23 - rodziny zastępcze niezawodowe, 5 rodzin zastępczych zawodowych, 1- rodzinny dom dziecka. Ponadto funkcjonują dodatkowo dwie placówki opiekuńczo– wychowawcze typu socjalizacyjnego tj: "Azymut" i "Perspektywa" . W każdej jest 14 miejsc.

Wsparcie osób z niepełnosprawnością stanowi jeden z głównych obszarów działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bochni. Mieszkańcy mogą np. korzystać z dofinansowań do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Na szczególną uwagę zasługuje aktywność w realizacji przez PCPR programów finansowanych ze środków PFRON do których należą m.in. programy: Aktywny Samorząd oraz Wyrównywanie Różnic Między Regionami. Dodatkowo realizowany jest również program pn. „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”. Głównym celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Celem tych programów jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

Przedmiotem działania jest również realizacja zadań z zakresu: pomocy społecznej, zapewnienie osobom starszym, samotnym i niepełnosprawnym miejsc w domu pomocy społecznej. Na terenie powiatu bocheńskiego funkcjonuje jeden dwu-profilowy Dom Pomocy Społecznej. Łącznie placówka dysponuje 157 miejscami w tym dla:

- 90 osób w podeszłym wieku (dla kobiet i mężczyzn),
- 67 osób przewlekle psychicznie chorych (dla kobiet i mężczyzn).

Przy DPS funkcjonuje ŚDS, który jest Domem typu AB, obejmując wsparciem dwie kategorie osób:

- 1) typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych

2) typ B – dla osób z upośledzeniem umysłowym.

Łącznie Środowiskowy Dom Samopomocy obejmuje opieką 27 osób.

Z dniem 1 grudnia 2015 r. została powołana nowa jednostka organizacyjna powiatu bocheńskiego Dzienny Dom "Senior Vigor". Placówka mieści się przy ul. Karolina 14D na terenie miasta Bochnia. Z jej zajęć może korzystać 44 osób. Zapewnia wsparcie seniorom nieaktywnym zawodowo w wieku powyżej 60 roku życia.

Ośrodki Pomocy Społecznej

OPS realizują zadania z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, realizacji programów profilaktycznych oraz projektów systemowych.

Pomoc społeczna realizowana na poziomie ośrodków pomocy społecznej wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ponadto zapobiega trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Świadczenia z pomocy społecznej realizowane są w formie pieniężnej i niepieniężnej. Świadczenia pieniężne to: zasiłek stały- przyznawany dla osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, zasiłek okresowy– przyznawany ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, ewentualnie możliwość otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, zasiłek celowy – świadczenie przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Zasiłek celowy można również otrzymać na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniami losowymi, specjalny zasiłek celowy – świadczenie przyznawane w szczególnie uzasadnionych przypadkach, osobie albo rodzinie o przekraczającym kryterium dochodowym. Ośrodki realizują także świadczenia niepieniężne np. w formie pracy socjalnej, pomocy rzeczowej, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych świadczonych w miejscu

zamieszkania, interwencji kryzysowej, dożywiania dzieci w szkołach i przedszkolach, zapewnienia wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin objętych pomocą OPS, pobytu w domu pomocy społecznej i innych. Ponadto ośrodki wspierają rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych zapewniona jest pomoc w formie wsparcia asystenta rodziny, który ma za zadanie zmienić stosunek osób w rodzinie do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na własne życie, oraz podnieść samoocenę. Indywidualna pomoc asystenta rodziny ma służyć rozwojowi kompetencji poszczególnych członków rodziny, osiągnięciu wyznaczonych przez nich celów, wzbudzaniu w nich wiary we własne możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Działania asystenta i rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój. Asystent wspiera rodziny w których występują problemy rodzinne a także te, które potrzebują pomocy w odzyskiwaniu zdolności prawidłowego funkcjonowania. Wsparcie rodziny w takiej formie wynika z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystent prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując ją do aktywnego współdziałania w realizacji nakreślonego planu pracy.

Na terenie powiatu bocheńskiego działania w obszarze pomocy społecznej na szczeblu gminnym realizowane są przez:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drwini,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnicy Murowanej,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łapanowie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzezawie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcinie,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żegocinie,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Wiśniczu,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bochni.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego "Azymut" w Bochni oraz Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego "Perspektywa" w Bochni

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego powstały z dniem 01.01.2021 roku, w wyniku przekształcenia Domu Dziecka w Bochni. Stanowią one samodzielne jednostki organizacyjne Powiatu Bocheńskiego, działają w formie jednostki budżetowej. Nadzór nad jakością działalności, przestrzeganiem standardu opieki i wychowania, zgodności zatrudnienia pracowników placówki opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego z wymaganiami kwalifikacyjnymi sprawuje Wojewoda Małopolski. Placówką kieruje Dyrektor, który spełnia warunki do kierowania placówką, ustalone w ustawie o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Decyzją Wojewody Małopolskiego placówki przeznaczone są dla łącznie 28 dzieci po 14 dzieci na jedną placówkę. W roku 2023 r. w placówkach przebywało łącznie 44 dzieci w tym 26 dzieci pochodzących z terenu powiatu bocheńskiego.

Dom Pomocy Społecznej w Bochni

DPS w Bochni ma siedzibę przy ul. Karolina 14G w Bochni. Jest domem stałego pobytu dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle psychicznie chorych. Dla osób w podeszłym wieku jest przeznaczonych 90 miejsc stałego pobytu, dla przewlekle psychicznie chorych 67 miejsc stałego pobytu. Przedmiotem działalności jest zapewnienie mieszkańcom całodobowej opieki oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających. Podopieczni mają zapewnioną opiekę, pielęgnację, niezbędną pomoc w załatwieniu spraw osobistych, rehabilitację, terapię zajęciową w pracowniach terapii, dostęp do kultury oświaty i rekreacji. Dom świadczy usługi mieszkańcom w zakresie wynikającym z indywidualnych potrzeb. W tym celu zostały powołane zespoły terapeutyczno-opiekuńcze składające się w szczególności z pracowników domu, którzy bezpośrednio zajmują się wspieraniem mieszkańców. Do podstawowych zadań tych zespołów należy opracowanie indywidualnych planów wsparcia oraz wspólna realizacja tych planów z mieszkańcami. Każdy mieszkaniec posiada pracownika pierwszego kontaktu, który koordynuje działania wynikające z indywidualnego planu wsparcia. Dom zapewnia mieszkańcom stałą opiekę pielęgniarzką oraz usługi rehabilitacyjne. Mieszkańcy mają także dostęp do usług finansowanych ze środków NFZ (Dom umożliwia korzystanie ze świadczeń przysługujących z tytułu powszechnego ubezpieczenia

zdrowotnego). Mieszkańcy mają zapewnioną opiekę lekarza rodzinnego oraz lekarzy specjalistów w placówkach służby zdrowia do których są dowożeni, korzystają ze specjalistycznych usług rehabilitacyjnych świadczonych przez gabinety rehabilitacji na zewnątrz, w tym przypadku zapewnia się transport do tych placówek. Mieszkańcy korzystają z usług pielęgniarek środowiskowych, które swoje czynności wykonują w DPS lub podopieczni są dowożeni do miejsca stałej ich pracy. Podopieczni korzystają z pomocy w załatwianiu spraw osobistych w urzędach, instytucjach publicznych w Bochni i poza obszarem miasta. Udzielając wsparcia mieszkańcom organizowana jest między innymi terapia zajęciowa, święta, uroczystości, imprezy kulturalne i rekreacyjne, wycieczki, wyjazdy do kina. DPS dba o podnoszenie sprawności, aktywizując, kontakt z rodziną i środowiskiem lokalnym, mieszkańcami innych domów pomocy. Na terenie Domu jest prowadzona terapia zajęciowa, która ma za zadanie usprawnienie fizyczne i psychiczne, poprzez zastosowanie celowych i planowych zajęć manualnych dobieranych według zainteresowań i potrzeb mieszkańców. Twórczość plastyczna podopiecznych sprzyja realizacji ich zdolności, a także podnosi poczucie własnej wartości, wiary w swoje możliwości. Mieszkańcy mają także możliwość rozwijania talentów podczas prowadzonych zajęć muzycznych i teatralnych w ramach tych zajęć działa zespół artystyczny, który uświetnia uroczystości w Domu a także występuje na zewnątrz, bierze udział w przeglądach i festiwalach.

Dzienny Dom Senior Wigor w Bochni

Przedmiotem działania jest wsparcie seniorów nieaktywnych zawodowo w wieku 60+. Dzienny Dom „Senior-WIGOR” jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu, działającą w formie jednostki budżetowej. Dom jest placówką pobytu dziennego, funkcjonującą od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 16:00. Głównym celem funkcjonowania placówki jest stworzenie oferty umożliwiającej aktywizowanie seniorów na płaszczyźnie kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej a także prozdrowotnej. Bieżąca działalność Dziennego Domu Senior Wigor polega na realizacji podstawowych usług mających na celu udzielenie pomocy w czynnościach dnia codziennego, na zapewnieniu posiłku oraz innych usług wspomagających, dostosowanych do potrzeb seniorów, w tym w szczególności usług: socjalnych, edukacyjnych, kulturalno – oświatowych, aktywności ruchowej, sportowo – rekreacyjnych, aktywizujących społecznie, terapii zajęciowej.

Realizacja usług opiekuńczych w Dziennym Domu Senior – Wigor w Bochni obejmuje przede wszystkim zapewnienie podstawowych usług mających na celu udzielenie pomocy w czynnościach dnia codziennego, rozwiązywania bieżących problemów seniorów, wskazywanie rozwiązań mających na celu poprawę funkcjonowania, udzielania informacji w siedzibie placówki ale także w ich środowisku rodzinnym, współpracę z rodzinami i bliskimi uczestników.

Ponadto zadaniem placówki jest dbanie o dobre samopoczucie Seniorów, codzienne badanie ciśnienia krwi, pomoc w korzystaniu z toalety, spożywaniu ciepłego posiłku, poruszaniu się po budynku, ubieraniu odzieży wierzchniej, pomoc z rozwiązywaniem trudności życiowych, angażowaniu seniorów w różnego rodzaju zajęcia, pomoc w zrozumieniu oraz wypełnianiu wszelkiej dokumentacji urzędowej, a tym samym udzieleniu informacji gdzie następnie się z tym udać, organizowanie całodziennego pobytu dbając o rozwój emocjonalny i umysłowy, organizowaniu różnych zabaw grupowych, wykładów, pogadarek, spotkań z ciekawymi ludźmi oraz organizowanie wycieczek rekreacyjnych, edukacyjnych rozwijających zainteresowania i pasje Seniorów.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bochni

Podstawowym celem funkcjonowania Ośrodka jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Ośrodek udziela kompleksowej i profesjonalnej pomocy, w tym poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, rodzinnego oraz prawnego osobom i rodzinom w różnego typu kryzysach, ze szczególnym uwzględnieniem ofiar przemocy w rodzinie. Do Ośrodka Interwencji Kryzysowej zgłaszają się osoby i rodziny, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. W ramach wewnętrznej struktury OIK funkcjonują **mieszkania chronione treningowe i hostelowe**. Pobyt w mieszkaniu chronionym treningowym może być przyznany w szczególności osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i stanowią one formę pomocy społecznej przygotowującej osoby tam

przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Pobyt w mieszkaniach hostelowych przyznaje się osobom pozostającym w kryzysie, w szczególności osobom doświadczającym przemocy w przypadkach i na zasadach określonych w przepisach odrębnych oraz regulaminie organizacyjnym Ośrodka.

Należy podkreślić, że dominującym problemem, z którym konfrontują się pracownicy Ośrodka, jest problem przemocy domowej i różnego typu uzależnień. W związku z tym, Ośrodek podejmuje starania aby praca w tych obszarach opierała się na zintegrowanych działaniach służb pomocowych. Jedynie takie działania są w stanie skutecznie wspierać społeczność lokalną. Skutkiem takiego podejścia jest nawiązanie porozumienia z PCPR w Bochni, które zakłada współpracę w zakresie pomocy osobom dotkniętym i doświadczającym przemocy oraz wspólne działania na rzecz osób związanych z pieczęcią zastępczą. Kontynuowane są również porozumienia o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym z Burmistrzem miasta Bochnia, a także Burmistrzem Nowego Wiśnicza, gminy Bochnia i gminy Rzeszawa. Celem tych porozumień jest zapewnienie współpracy w zakresie tworzenia i realizacji zadań, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Dyrektor Ośrodka bierze czynny udział w pracach Zespołów Interdyscyplinarnych, a pracownicy merytoryczni Ośrodka uczestniczą w Grupach Roboczych powoływanych przez Zespoły Interdyscyplinarne. Takie rozwiązanie zapewnia pełniejszy monitoring spraw wspólnych klientów, bieżącą wymianę informacji pomiędzy pracownikami socjalnymi a pracownikami Ośrodka, możliwość wspólnego budowania planów pomocowych i objęcie właściwą opieką psychologiczną i prawną osób doświadczających przemocy w rodzinie, a także skuteczne kierowanie do programu korekcyjno – edukacyjnego osób stosujących zachowania przemocowe. Praca w tak zintegrowanych działaniach służb pomocowych, zajmujących się różnymi obszarami działalności skutecznie wspiera społeczność lokalną. Efekty tych działań są już widoczne w codziennej pracy pomocowej Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Istnieje jednak wyraźne zapotrzebowanie na dalsze integrowanie środowiska pomocowego w powiecie.

Funkcja profilaktyczna i szkoleniowa Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Bochni prowadzona jest na bazie cyklicznych spotkań edukacyjno-informacyjnych z rodzicami, w tym także zajęć edukacyjnych dla rodzin zastępczych oraz warsztatów profilaktycznych z uczniami szkół z powiatu bocheńskiego. W czasie tych spotkań prezentowana jest również działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

Realizowany przez OIK **program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie** ukierunkowany jest na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, ograniczając ryzyko dalszej agresji oraz zwiększając ich zdolność do samokontroli i konstruktywnego rozwiązywania problemów w rodzinie. Program oprócz oddziaływań edukacyjnych obejmuje również praktyczne ćwiczenia dostarczające doświadczeń osobistych. Osoby przejawiające zachowania przemocowe objęte programem korekcyjno- edukacyjnym realizowanym przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bochni są na bieżąco monitorowane w trakcie trwania zajęć, a także podlegają zgodnie z wytycznymi badaniami monitorującym do trzech lat po zakończeniu uczestnictwa w zajęciach. W tym celu OIK opracował i wdrożył system monitoringu wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bochni

Uchwałą Rady Powiatu z dnia 9 grudnia 2004 r. przy Domu Pomocy Społecznej w Bochni utworzony został jako odrębna placówka ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi pod nazwą Środowiskowy Dom Samopomocy.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Bochni jest placówką pobytu dziennego, działającą 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie. Zapewnia uczestnikom całodzienny pobyt, podstawowe świadczenia opiekuńcze i terapeutyczne, rekreacyjno - kulturalne oraz ciepły posiłek. Jest Domem typu AB, obejmując wsparciem dwie kategorie osób:

1. typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych
2. typ B – dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w tym dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi i spectrum autyzmu.

Głównym celem działalności Środowiskowego Domu Samopomocy jest rehabilitacja społeczna uczestników zmierzająca do ogólnego rozwoju, poprawy ich sprawności psychofizycznej, zaradności osobistej oraz przystosowania do możliwie niezależnego i samodzielnego życia w środowisku. Stosując różne formy i metody pracy uczestnicy ŚDS mogą rozwijać swoje zainteresowania, poszerzać swoją wiedzę, nabywać nowe umiejętności oraz uczestniczyć aktywnie w życiu społecznym i kulturalnym.

Skierowanie do domu następuje w drodze decyzji kierującej. W przypadku osób, które po raz pierwszy wystąpiły o skierowanie do domu, decyzję o skierowaniu wydaje się na czas określony, nie dłuższy niż 3 miesiące. Po dokonaniu oceny uczestnika i zaproponowaniu osobie indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego, uczestnika kieruje się do domu na czas określony, uzgodniony z Dyrektorem placówki. Okres ten może być przedłużany. Postępowanie wspierająco-aktywizujące w ŚDS obejmuje różne formy. Poszczególne treningi prowadzone są przez pracowników Domu i odbywają się w kilku pracowniach. Zajęcia organizowane są w grupach lub indywidualnie, a ich zakres dostosowany jest do potrzeb i możliwości Uczestników, z zachowaniem zaostrzonych rygorów sanitarnych.

Bocheńska placówka przeznaczona jest dla **27-u uczestników**.

W związku ze zmianą ustawy o pomocy społecznej w części dotyczącej ponoszenia odpłatności za korzystanie z usług dziennych świadczonych w ośrodkach wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, od czerwca 2021 r. pobyt w ŚDS **jest nieodpłatny**.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. z usług placówki skorzystało **29 osób**. Obecnie żadna osoba nie oczekuje na skierowanie do placówki.

Środowiskowy Dom Samopomocy Cerekiew

Na podstawie umowy zlecającej prowadzenie zadania zleconego z zakresu administracji rządowej pomiędzy Powiatem Bocheńskim a Fundacją im. Brata Alberta, dnia 23 grudnia 2021 r. uruchomiony został kolejny powiatowy ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi pod nazwą Środowiskowy Dom Samopomocy w Cerekwi. Placówka funkcjonuje w zaadaptowanym budynku byłego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Cerekwi jest placówką pobytu dziennego, funkcjonująca na takich samych zasadach jak ŚDS w Bochni. Jest Domem typu AB, obejmującym wsparciem dwie kategorie osób:

- 1) typ A – dla osób przewlekłe psychicznie chorych,

- 2) typ B – dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, w tym dla 12 osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi i spectrum autyzmu.

Docelowo dom miał być przeznaczony dla 40 uczestników. Ze względu na utrzymujący się przez cały rok stan wolnych miejsc w placówce, od stycznia 2023 r. decyzją Wojewody Małopolskiego ilość miejsc została zmniejszona z 40 na 36.

Na dzień 31 grudnia 2023 r. zajęcia podjęło **36 uczestników**.

Dzienny Dom "Senior - Wigor"

Placówka dysponuje na co dzień 30 miejscami pobytu dziennego dla osób starszych (20 miejsc finansowanych przez MUW oraz dodatkowych 10 miejsc finansowanych z projektu unijnego pn. "Senior-Wigor – kontynuacja").

Działalność bieżąca Dziennego Domu „Senior-WIGOR” w Bochni związana jest m.in. z zapewnieniem i zagospodarowaniem przestrzeni m.in. do: wspólnych spotkań, gotowania, ćwiczeń i relaksu. *To forma łącząca uniwersytet trzeciego wieku, klubu seniora, biblioteki i gabinetu rehabilitacyjnego. Posiada infrastrukturę pozwalającą na aktywne spędzanie czasu wolnego, a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe na rzecz środowiska lokalnego.*

Placówka funkcjonuje od poniedziałku do piątku, minimum 8 godzin dziennie. Zapewnia uczestnikom transport „z i do” miejsca zamieszkania, w szczególności osobom mającym trudności w poruszaniu się.

Oferta placówki obejmuje:

- pomoc wykwalifikowanych pracowników,
- zaspokojenie ich potrzeb bytowych, w tym jeden gorący posiłek, napoje, dostęp do urządzeń i środków ułatwiających dbanie o higienę osobistą,
- terapię zajęciową, treningi umiejętności społecznych i pamięci,
- szeroko pojętą aktywizację, w tym z ogólną gimnastyką usprawniającą,
- realizację potrzeb w aspekcie kulturalnym, rekreacyjnym i towarzyskim,
- możliwość korzystania z pracy, komputera i Internetu,

- pomoc psychologiczną,
- pomoc w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o pomocy społecznej odpłatność za korzystanie z usług Dziennego Domu „Senior-Wigor” została ustalona uchwałą Nr X/99/2015 Rady Powiatu w Bochni z dnia 29 października 2015 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w Dziennym Domu „Senior – WIGOR” w Bochni, zmienionej następnie uchwałą Nr XVIII/164/2016 Rady Powiatu w Bochni z dnia 27 czerwca 2016 r. (opubl. Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 2016 r., poz. 4077), ponownie zmienionej uchwałą Nr XXVIII/256/2017 Rady Powiatu w Bochni z dnia 21 września 2017 r. (opubl. Dz. Urz. Województwa Małopolskiego z 2017 r., poz. 5897). Opłata za pobyt w Dziennym Domu obejmuje korzystanie z miejsca pobytu wraz z wyżywieniem i transportem oraz usługami świadczonymi przez placówkę, a jej wysokość wskazuje tabela miesięcznych opłat za pobyt w DDSW i uzależniona jest od dochodów uczestników placówki.

2.2 Ochrona Zdrowia

W obszarze ochrony zdrowia na terenie powiatu bocheńskiego funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bochni "Szpital Powiatowy" im. bł. Marty Wieckiej. Placówka ta świadczy szpitalną opiekę medyczną na oddziałach:

- Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Kardiologicznym;
- Anestezjologii i Intensywnej Terapii;
- Noworodków z Pododdziałem Intensywnego Nadzoru Noworodka im. WOŚP;
- Chirurgii Urazowo Ortopedycznej;
- Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej;
- Położniczo – Ginekologiczny;
- Dziecięcy;
- Ratunkowy;
- Opiekuńczo – Lecznicy z Pododdziałem Wentylacji Mechanicznej.

Ponadto oferowane są świadczenia medyczne ambulatoryjne w ramach poradni o specjalnościach:

- chirurgii urazowo-ortopedycznej;
- chirurgicznej;
- onkologicznej;
- poradni dla kobiet;
- rehabilitacji leczniczej;
- wad postawy;
- chorób płuc;
- kardiologicznej;
- neonatologicznej;
- reumatologicznej;
- dermatologicznej;
- logopedycznej;
- okulistycznej;
- proktologicznej;
- urologicznej;
- medycyny pracy.

Funkcjonowanie SP ZOZ „Szpitala Powiatowego” w Bochni

Tabela. 1 Liczba pacjentów, którym udzielono świadczenia w 2021,2022,2023 roku

Oddziały szpitalne	Liczba przyjętych w 2021r.	Liczba przyjętych w 2022r.	Liczba przyjętych w 2023r.
Oddział Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Kardiologicznym	983	1215	707
Oddział Szybkiej Diagnostyki Internistyczno-Kardiologicznej	326	0	842
Oddział Chirurgii Ogólnej z Poddziałem Chirurgii Onkologicznej oraz Chirurgii Ortopedycznej	1265	2005	1855
Oddział Położniczo-Ginekologiczny			

	3546	3603	2895
Oddział Dziecięcy	1770	2403	1706
Anestezjologii i Intensywnej Terapii	153	138	104
Opiekuńczo-Lecznicy	34	12	133
Oddział Noworodków	1469	1536	1063
Szpitalny oddział Ratunkowy	19534	21128	22775
Razem	29080	32040	32080

Zakład Opiekuńczo-Lecznicy wraz z hospicjum stacjonarnym

W październiku 2023r. działalność rozpoczął największy w regionie Zakład Opiekuńczo-Lecznicy wraz z hospicjum stacjonarnym. To największa inwestycja w zakresie ochrony zdrowia w historii powiatu bocheńskiego. Koszt budowy wyniósł blisko 22 miliony złotych. ZOL zastąpił oddział opiekuńczo-leczniczy, który funkcjonował w budynku szpitala przy ulicy Krakowskiej. Zamiast 23 miejsc dysponuje 80 łózkami ustawionymi w funkcjonalnych, wyposażonych w najlepszy sprzęt medycznych salach. Budynek mieści się przy ulicy Karolina w Bochni, obok budynków zajmowanych przez DPS i ŚDS. W Zakładzie są pokoje dwu i trzy osobowe dla 80 pacjentów, w tym dziesięciu wentylowanych mechanicznie. Mieszczą się tam także przestronne gabinety lekarskie, rehabilitacyjne oraz zabiegowe. Obiekt jest wyposażony w windy i przystosowany do osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, ma też klimatyzację⁷.

2.3 Edukacja

W obszarze działalności edukacyjnej na terenie powiatu bocheńskiego funkcjonuje bardzo szeroka sieć placówek oświatowych wypełniających swoje

⁷ Raport o Stanie Powiatu Bocheńskiego w Roku 2023, s. 10

zadania w zakresie kształcenia na poziomie szkolnictwa średniego dla młodzieży oraz poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.

Tabela 2 Wykaz jednostek dla których organem prowadzącym jest Powiat Bocheński z wyszczególnieniem liczby uczniów i oddziałów, wg stanu na styczeń r. 2023.

Wykaz jednostek dla których organem prowadzącym jest Powiat		
Szkoła/ placówka oświatowa	Ilość oddziałów	Ilość uczniów/ wychowanków
I Liceum Ogólnokształcące w Bochni	34	1000
II Liceum Ogólnokształcące w Bochni	22	649
Zespół Szkół Nr 1 w Bochni	57	1810
Zespół Szkół Nr 2 w Bochni	25	752
Zespół Szkół Nr 3 w Bochni	31	841
CKZiU w Łapanowie	17	449
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Bochni	33	159
Bursa Szkolna Bochnia	-	46
RAZEM	219	5706

Powiat Bocheński jest organem prowadzącym dla 6 szkół/zespołów szkół: I Liceum Ogólnokształcącego im. Króla Kazimierza Wielkiego w Bochni, II Liceum Ogólnokształcącego im. Orła Białego w Bochni, Zespołu Szkół Nr 1 im. Stanisława Staszica w Bochni, Zespołu Szkół Nr 2 im. Stanisława Konarskiego w Bochni, Zespołu Szkół Nr 3 im. ks. prof. Józefa Tischnera w Bochni, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. św. Jana Pawła II w Łapanowie oraz placówek oświatowych: Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. ks. Jana

Twardowskiego w Bochni, Bursy Szkolnej im. Polski Niepodległej w Bochni, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej im. Stefana Szumana w Bochni.

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna im. Stefana Szumana w Bochni

W obszarze diagnozowania dzieci i młodzieży na terenie powiatu bocheńskiego funkcjonuje Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna im. Stefana Szumana w Bochni.

Do głównych zadań Poradni należą:

1. diagnozowanie dzieci i młodzieży,
2. udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno – pedagogicznej,
3. wspomaganie przedszkoli, szkół i innych placówek oświatowych.

Ponadto Poradnia organizuje warsztaty dla dzieci i młodzieży, grupy wsparcia również dla rodziców i wychowawców.

Od 01.05.2021 r. na terenie Poradni funkcjonuje Zespół Leczenia Środowiskowego zatrudniający 2 lekarzy psychiatrów, 8 psychoterapeutów i 4 psychologów.

Tabela 3 Wykaz świadczonych usług przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Bochni

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna	2022 rok	2023 rok
Liczba wizyt	4660	4510
Liczba wydanych opinii i orzeczeń	1308	1489
Szkolenia Rad Pedagogicznych	626	504
Prelekcje dla rodziców	455	804
Szkolenia dla pedagogów i psychologów szkolnych	226	215

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. ks. Jana Twardowskiego w Bochni

Ośrodek kształci i wychowuje dzieci oraz młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim. Uczniowie objęci są opieką specjalistyczną w zakresie nauczania poszczególnych przedmiotów, zajęć wyrównawczych, kompensacyjnych, gimnastyki korekcyjnej oraz terapii logopedycznej i psychologicznej. Warunkiem przyjęcia jest posiadanie orzeczenia, które wydaje Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczną. Miejsce zameldowania nie ma znaczenia (brak rejonizacji).

W skład Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego wchodzi:

Zespół Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka – prawnie zagwarantowana bezpłatna terapia specjalistyczna, od momentu wykrycia niepełnosprawności do rozpoczęcia nauki w szkole. Tempo pracy i metody dostosowane są do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka.

Przedszkole Specjalne - przeznaczone jest dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi i autyzmem. Obok codziennych zajęć w grupach prowadzona jest indywidualna terapia logopedyczna, psychologiczna i polisensoryczna.

Szkoła Podstawowa – dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym oraz sprzężeniami. Program nauczania dostosowany jest do indywidualnych możliwości uczniów. W każdej klasie są realizowane dodatkowe zajęcia rewalidacyjne.

Branżowa Szkoła I stopnia – dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim. Zapewniamy możliwość kształcenia w wymarzonej branży. Pomoc w jego wyborze oraz kontakt z przyszłymi pracodawcami organizuje pedagog Ośrodka. Szkoła prowadzi zajęcia praktyczne dla kucharzy.

Szkoła Przysposabiająca do Pracy – dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i sprzężeniami. Szkoła

przygotowuje uczniów do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu oraz aktywności w warunkach pracy chronionej.

Świetlica – czynna jest w godzinach 11.30 – 16.15

Ośrodek zakwaterowania wychowanków (internat) – dzieci mieszkające poza Bochnią mają zapewnione zakwaterowanie i wyżywienie, możliwość odpoczynku oraz nauki. Opiekę sprawuje wykwalifikowana kadra pedagogów.

Zajęcia rewalidacyjno – wychowawcze dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu głębokim realizowane są indywidualnie w domu zamieszkania dziecka, w okresie od 3 roku życia do ukończenia 25 lat.

Uczniowie z niepełnosprawnością w stopniu lekkim realizują podstawę programową kształcenia ogólnego, dostosowaną do indywidualnych możliwości. Uczniowie z niepełnosprawnością umiarkowaną, znaczną i sprzężoną uczą się m.in. funkcjonowania w środowisku, techniki, plastyki, muzyki i samoobsługi.

Bursa Szkolna im. Polski Niepodległej w Bochni

Bursa jest placówką zapewniającą opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania. Zapewnia ona opiekę i wychowanie uczniom szkół ponadpodstawowych powiatu bocheńskiego.

Bursa zapewnia wychowankom:

- całodobową opiekę
- warunki do nauki
- pomoc w nauce
- warunki do rozwijania zainteresowań i szczególnych uzdolnień
- możliwość uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i turystycznych.

2.4 Bezpieczeństwo

Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bochni

Głównym obszarem działania jest walka z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami. Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bochni prowadzi aktywną współpracę ze strukturami OSP, polegającą na zabezpieczeniu gotowości operacyjnej jednostek OSP. Wśród najważniejszych należy wymienić: wyposażanie w sprzęt ratowniczo-gaśniczy, analizowanie potrzeb operacyjnych w celu włączenia jednostek OSP do KSRG, jak również wyposażanie w specjalistyczny sprzęt ratownictwa komunikacyjnego. Ponadto organizowane są szkolenia dla strażaków OSP, które stanowią zespół oddziaływań pn. „Systemem szkolenia członków OSP biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczych” .

Do podstawowych zadań Państwowej Straży Pożarnej należy:

1. rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń;
2. organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń;
3. wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze;
4. kształcenie kadr dla potrzeb Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz powszechnego systemu ochrony ludności;
5. nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych;
6. prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony ludności;
7. współpraca z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych;
8. współdziałanie ze strażami pożarnymi i służbami ratowniczymi innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi na podstawie wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych oraz odrębnych przepisów;
9. realizacja innych zadań wynikających z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych na zasadach i w zakresie w nich określonych.

Komenda Powiatowa Policji w Bochni

Podjemuje działania w obszarze ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w miejscach publicznych oraz w środkach publicznego transportu i komunikacji, w ruchu drogowym i na wodach

przeznaczonych do powszechnego korzystania. Ponadto prowadzona jest kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych związanych z działalnością publiczną lub obowiązujących w miejscach publicznych.

Godnym zwrócenia uwagi jest podejmowanie działań w ramach tworzenia i realizacji, we współdziałaniu z organami samorządu terytorialnego oraz organizacjami i instytucjami pozarządowymi programów prewencyjnych ukierunkowanych na:

- zapewnienie osobom zamieszkałym na obszarze powiatu bezpieczeństwa i porządku w miejscach publicznych,
- zwalczanie przestępczości,
- ujawnianie, zapobieganie i zwalczanie zjawisk patologii społecznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

Prowadzona jest również edukacja mieszkańców w zakresie uwarunkowań dotyczących utrzymywania porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz aktywnego udziału w przedsięwzięciach profilaktycznych podejmowanych na obszarze powiatu.

Edukacja mieszkańców obejmuje również, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży szkolnej - zagadnienia bezpiecznego korzystania z dróg i przeciwdziałania zagrożeniom w ruchu drogowym. Opracowywane i wdrażane są programy propagujące zasady bezpieczeństwa ruchu drogowego. Podejmowana jest stała współpraca z placówkami oświatowymi, samorządowymi i przedstawicielami lokalnej prasy, w tym organizowanie konkursów i zawodów w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego dla uczniów placówek oświatowych na terenie powiatu.

Komenda Powiatowa Policji podejmuje ponadto aktywne działania ukierunkowane na zwalczanie przestępczości oraz ograniczenie zjawisk kryminogennych poprzez ich rozpoznanie, zapobieganie, wykrywanie i ściganie. Prowadzona jest stała analiza stanu zagrożenia zjawiskami przestępczości i patologii społecznej w celu wypracowania modelowych rozwiązań i propagowanie sposobów ograniczania i skutecznego zapobiegania przestępczości, ze szczególnym uwzględnieniem zjawisk patologicznych dotyczących dzieci i młodzieży.

2.5 Rynek Pracy

Powiatowy Urząd Pracy w Bochni

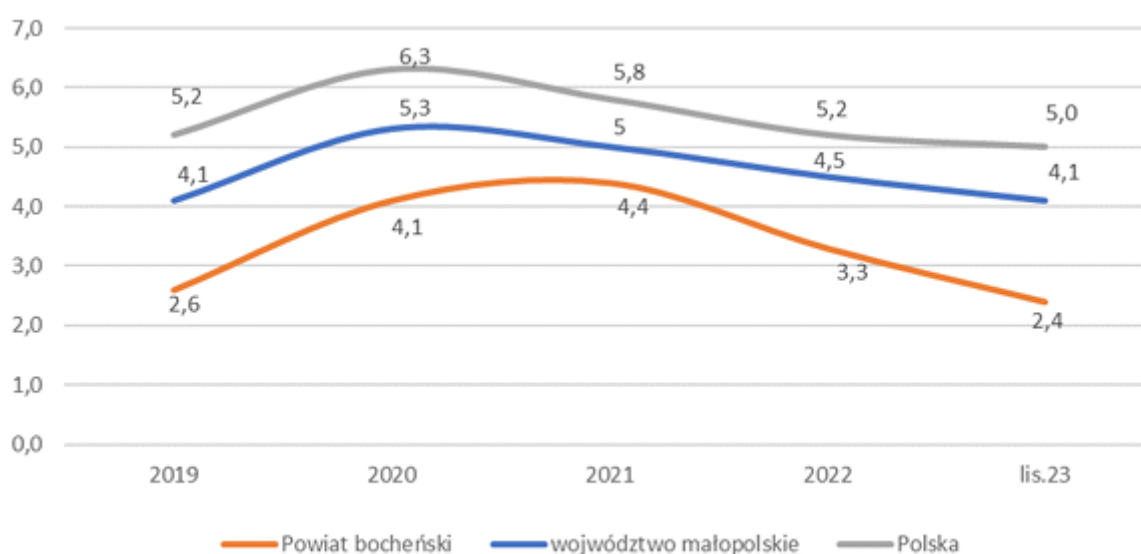
Głównym obszarem działania Powiatowego Urzędu Pracy w Bochni jest realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, innych właściwych przepisach prawa, w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Celem, do którego dąży PUP w ramach realizowanych działań jest osiągnięcie:

- pełnego i produktywnego zatrudnienia,
- rozwoju zasobów ludzkich,
- osiągnięcie wysokiej jakości pracy,
- wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej,
- zwiększania mobilności na rynku pracy.

Na koniec listopada 2023 roku stopa bezrobocia w powiecie wyniosła 2,4% co oznacza, że w stosunku do roku poprzedniego spadła o 1,0 punkt procentowy. Wartość wskaźnika była niższa od wartości dla kraju i województwa odpowiednio o 2,6 i 1,7 punktu procentowego.

Schemat 3 Stopa bezrobocia w powiecie bocheńskim na koniec grudnia w latach 2018-2023

Na koniec grudnia 2023 roku w ewidencji PUP w Bochni pozostawało 867 osób bezrobotnych. W odniesieniu do danych z roku poprzedniego liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 263 osoby tj. 23,3%. W okresie ostatnich dwunastu miesięcy najwyższą liczbę bezrobotnych odnotowano w lutym 2023 roku (1235 osób), najniższą w grudniu (867 osób). W każdym z analizowanych miesięcy odnotowano wyższy procentowy udział kobiet niż mężczyzn, w tym ponad 25% bezrobotnych kobiet to te, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia zmalała w porównaniu z rokiem poprzednim o 33 osoby, co daje na koniec 2023 roku 26,6% ogólnej liczby bezrobotnych pozostających w ewidencji. Udział bezrobotnych powyżej 50 roku życia w 2022 roku kształtował się na wyższym poziomie (28,3%) niż w 2023 roku (27,2%), natomiast liczba zmniejszyła się o 84 osoby. W porównaniu z rokiem 2022 widoczny jest spadek o 256 osób długotrwale bezrobotnych, które w 2023 roku stanowiły 45,1% ogółu zarejestrowanych w Urzędzie Pracy. Od początku 2023 roku zauważyć można powolny spadek liczby bezrobotnych w powiecie. Znaczny odsetek wyłączeń z ewidencji osób bezrobotnych obejmuje oprócz podjęć pracy, dobrowolną rezygnację ze statusu bezrobotnego oraz niepotwierdzenie gotowości do pracy.

W okresie od stycznia do grudnia 2023 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowały się 1884 osoby, które uzyskały status osoby bezrobotnej. W porównaniu do poprzedniego roku ich liczba zmniejszyła się o 93 osoby, tj. 4,7% przy równoczesnym spadku liczby bezrobotnych o 263 osoby. Spośród osób rejestrujących się jako bezrobotne, wyższy odsetek stanowiły osoby rejestrujące się po raz drugi i kolejny, a ich udział w ogólnej liczbie rejestrujących się bezrobotnych wynosił 72,0% (1357 osób). Wysoki udział osób rejestrujących się po raz kolejny świadczy o dużej rotacji zatrudnienia zarówno ze względu na częste zmiany pracy oraz mniejsze możliwości zatrudnienia na stałe w jednym zakładzie pracy. Odsetek osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne po raz pierwszy, stanowił 28% ogółu napływających do tutejszego Urzędu tj. 527 osób. W 2023 roku wyrejestrowało się ogółem 2147 osób bezrobotnych. W porównaniu do poprzedniego roku liczba bezrobotnych wyłączonych z ewidencji zmniejszyła o 233 tj. 9,8%. Do najczęstszych powodów wyrejestrowań należało podjęcie pracy (48,4% wyłączonych z ewidencji w tym okresie), niepotwierdzenie gotowości do pracy (22,6%) oraz dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego (11,6%). Rok 2022 to kolejny rok, kiedy napływ

bezrobotnych był niższy niż ich odpływ. Najwięcej bezrobotnych rejestrujących się w tutejszym Urzędzie było mieszkańcami Miasta Bochnia (30,9% nowo zarejestrowanych tj. 582 osoby). Osoby stanowiące najliczniejszą grupę wyrejestrowanych z ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy również były mieszkańcami Miasta Bochnia (31,3% tj. 672 osoby). Najmniej zarejestrowanych jako bezrobotni oraz wyłączonych z ewidencji to mieszkańcy Miasta Nowy Wiśnicz.

W powiecie bocheńskim najliczniejszą grupą bezrobotnych na koniec grudnia 2023 roku były osoby między 25 a 34 rokiem życia (tj. 214 osób), najwięcej osób (tj. 216) pozostawało bez pracy powyżej dwudziestu czterech miesięcy.

Analizując wykształcenie osób zarejestrowanych w PUP w Bochni na koniec grudnia 2023 roku największy odsetek stanowili bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym (233 osoby).

Analiza doświadczenia zawodowego bezrobotnych figurujących w ewidencji PUP wskazuje, iż 90,2% to osoby, które poprzednio pracowały (782 osoby). Bezrobotnych bez stażu pracy było 85 (tj. 9,8%), najliczniejszą grupę stanowiły natomiast osoby posiadające udokumentowany staż pracy od 1 roku do lat 5 - 245 osób (28,3%). Dodatkowo ponad 40% zarejestrowanych bezrobotnych to osoby długotrwale pozostające bez pracy. Wśród bezrobotnych poprzednio pracujących, pozostających bez pracy ponad rok, 11 osób nie posiadało zawodu, najwięcej podobnie jak w roku 2021 posiadało zawody w piątej i siódmej wielkiej grupie klasyfikacji zawodów tj. pracownicy usług osobistych i sprzedawcy (91 osób) oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (65 osób).

W 2023 roku pracodawcy zgłosili do PUP w Bochni 1738 ofert pracy, w tym 189 oferty pracy subsydiowanej. W zestawieniu z danymi z roku poprzedniego odnotowano wzrost ogólnej liczby zgłoszonych ofert o ok. 12%, przy jednoczesnym spadku liczby miejsc pracy subsydiowanej o 39,7% i spadku aktywizacji zawodowej o 24,0%. Stanowiska, na które pracodawcy najczęściej zgłaszali oferty pracy w 2023 r. to min. pracownik produkcji, operator zautomatyzowanej linii produkcyjnej, pozostali robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle, sprzedawca, pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych, operator maszyn i urządzeń do przetwórstwa tworzyw sztucznych, pozostali pracownicy wykonujący

prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani, technik utrzymania ruchu, pomocniczy robotnik przemysłowy.

W 2023 roku nadal notowano spadek liczby składanych oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom (180) oraz zezwoleń na prace sezonową (3) związany z obowiązywaniem do 31.07.2023 roku przepisów ustawy z dnia 20 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz przepisów ustawy z dnia 12 marca 2022r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Pierwsza z wymienionych ustaw pozwalała na przedłużenie zatrudnienia na podstawie wydanych wcześniej zezwoleń na pracę oraz oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy. Druga wprowadziła uproszczoną procedurę legalizacji zatrudnienia obywateli Ukrainy na podstawie powiadomienia o powierzeniu pracy, których zgłoszono w 2023 roku 618. Ponadto na mniejszą liczbę składanych oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy wpływa fakt zmiany okresu zatrudnienia na podstawie wpisanego do ewidencji oświadczenia z 6 do maksymalnie 24 miesięcy. W analizowanym okresie Powiatowy Urząd Pracy w Bochni wydał także 688 Informacji Starosty o możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych, która jest załącznikiem do składanego przez pracodawcę wniosku o wydanie zezwolenia na pracę⁸.

2.6 Organizacje Pozarządowe

Polski Związek Niewidomych Okręg Małopolski Koło Bochnia

Organizacja ta prowadzi nieodpłatną działalność w ramach integracji społecznej, rehabilitacji, wyrównywanie szans w dostępie do informacji, edukacji, zatrudnienia i szeroko pojętej aktywności społecznej, a także w obszarze ochrony ich praw obywatelskich. Związek reprezentuje swoich członków wobec organów naczelnych państwa, administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz innych instytucji, opiera swą działalność na pracy społecznej członków Koła, jest organizacją pożytku publicznego, pieniądze pozyskuje od darczyńców i sponsorów, jak również z grantów.

⁸ Raport o Stanie Powiatu Bocheńskiego w Roku 2023, s. 64-66.

Działalność Związku przejawia się również w obszarze ochrony i promocji zdrowia. Działania Związku są realizowane warsztaty arteterapii. Zajęcia te organizowane są cyklicznie i adresowane nie tylko do osób niepełnosprawnych ale również do starszych mieszkańców powiatu bocheńskiego. Ich głównym celem jest przeciwdziałanie izolacji społecznej. Jest to również forma rehabilitacji i integracji osób niewidomych, ich rodzin i opiekunów. Mają za zadanie ukierunkować ich na większą aktywność i zainteresowanie sztuką, pobudzić do rozwijania umiejętności twórczych, wzbogacić przeżycia i doświadczenia oraz poszerzyć wiedzę ich uczestników.

Stowarzyszenie "Rodzina Kolpinga" w Bochni

Misją stowarzyszenia jest towarzyszenie w rozwoju i wspieranie aktywności lokalnej społeczności, a szczególnie starszych i młodzieży oraz zapewnienie samorozwoju dla członków stowarzyszenia działających w duchu chrześcijaństwa.

Jednym z zadania realizowanych przez stowarzyszenie jest prowadzenie poradnictwa prawnego i obywatelskiego. Na terenie powiatu bocheńskiego od 2016 roku prowadzone są dwa punkty nieodpłatnej pomocy prawnej w miejscowości Drwinia i Lipnica Murowana. Zadanie jest finansowane ze środków budżetu państwa. Ponadto stowarzyszenie prowadzi Kolpingowski Klub Seniora, który zrzesza około 40 osób. Działalność prowadzona jest w ramach grantów/dotacji oraz w ramach odpłatnej działalności statutowej. W ramach projektu prowadzi Centrum Porad Prawnych i Obywatelskich, utworzone w celu świadczenia bezpłatnej pomocy prawnej i obywatelskiej osobom, które będąc w ciężkiej sytuacji życiowej.

Katolickim Stowarzyszeniu Niepełnosprawnych „Otwarte Serca” w Łapanowie

Organizacja prowadzi Warsztat Terapii Zajęciowej w Łapanowie, którego celem jest prowadzenie terapii zajęciowej, rehabilitacja społeczna, zawodowa i medyczna.

Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Specjalnej Troski „AMICUS HOMINIS”

Prowadzi na terenie Proszówek Warsztat Terapii Zajęciowej, którego główne zadania są realizowane poprzez organizowanie zajęć terapeutycznych uczących podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych. Warsztat prowadzi

ponadto naukę i utrwalanie nawyków niezbędnych do funkcjonowania społecznego w grupie rówieśniczej, rodzinie i społeczeństwie.

Poza powyżej opisanymi na terenie powiatu bocheńskiego działają organizacje pozarządowe, których przedmiot działalności skupia się w obszarach pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia i rehabilitacji. Wśród nich należy wymienić m.in.:

- Małopolski Związek Osób Niepełnosprawnych w Bochni;
- Fundacja Aktywnego Wsparcia Osób Niepełnosprawnych FAWON;
- Stowarzyszenie Kulturalne Klub Seniora „Sami lecz nie samotni;”
- Fundacja Obrony Praw Dziecka „KAMAKA”;
- Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym oraz Dzieciom i Młodzieży „AUXILIUM”;
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych KROPLA DOBROCI;
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych oraz Przewlekłe Chorych ULKA;
- Stowarzyszenie Na Rzecz Zintegrowanego Rozwoju Człowieka Dorosłego „Skarbnica Osobowości”;
- Stowarzyszenie Ochronka-Dom-Serce-Ludzie;
- Małopolskie Stowarzyszenie na Rzecz Dziecka i Rodziny;
- Stowarzyszenie Przyjaciół DPS i ŚDS w Bochni;
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejski w Bochni;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów O/Bochnia;;
- Polski Związek Głuchych Koło Terenowe w Bochni;
- Towarzystwo Przyjaciół Chorych Hospicjum im. Bł. Edmunda Bojanowskiego;

3. Diagnoza sytuacji społeczno- ekonomicznej

Rozdział poświęcony diagnozie sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców powiatu bocheńskiego w swojej głównej strukturze obejmuje obszary z zakresu demografii, rynku pracy oraz zagadnień będących przedmiotem oddziaływania systemu pomocy społecznej.

3.1 Struktura ludności w Powiecie

Według stanu na koniec 2023 roku liczba mieszkańców powiatu bocheńskiego wyniosła 106 946 osób, co stanowi 3,11 % ogółu populacji Województwa Małopolskiego. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 4 Podział administracyjny województwa małopolskiego w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Udział ludności powiatów w ogólnej liczbie mieszkańców Województwa Małopolskiego
MAŁOPOLSKIE	3429632	100 %
Powiaty	2439944	71,14%
powiat bocheński	106946	3,11 %
powiat brzeski	91670	2,67 %
powiat chrzanowski	118684	3,46%
powiat dąbrowski	57550	1,67 %
powiat gorlicki	105322	3,07 %
powiat krakowski	302347	8,80%
powiat limanowski	131654	3,83 %
powiat miechowski	46667	1,36 %
powiat myślenicki	129843	3,89 %
powiat nowosądecki	215034	6,26 %
powiat nowotarski	190107	5,54 %
powiat olkuski	105900	3,08 %
powiat oświęcimski	148415	4,32 %
powiat proszowicki	42005	1,22 %
powiat suski	82886	2,41 %
powiat tarnowski	197335	5,75 %
powiat tatrzański	66478	1,93 %
powiat wadowicki	157473	4,59 %
powiat wielicki	143628	4,18 %
Miasta na prawach powiatu	989688	28,86 %
powiat m. kraków	806201	81,46 %

powiat m. nowy sącz	80358	8,12 %
powiat m. tarnów	103129	10,42 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura ludności powiatu bocheńskiego na przestrzeni ostatnich 6 lat, w ujęciu udziału kobiet i mężczyzn wykazuje się stabilnością, niedostrzegalne są znaczące odchylenia w rozkładzie tych grup populacji. Średnia wielkość udziału mężczyzn w populacji mieszkańców powiatu bocheńskiego w badanym okresie wyniosła 49,40%, a kobiet 50,60%. Dostrzegalną natomiast jest tendencja wzrastającego udziału kobiet w stosunku do liczby mężczyzn, jednak nie wykazuje ona dynamicznych cech. Szczegółowe dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela nr 5 – Liczba ludności powiatu w rozbiciu na kobiety i mężczyzn

WYSZCZEGÓLNIENIE	powiat bocheński					
	ROK					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
OGÓŁEM	106 514	106 858	106 838	106 715	106 880	106946
Mężczyźni	52 592	52 835	52 753	52 702	52 825	52829
udział mężczyzn	49,38 %	49,44 %	49,38 %	49,39 %	49,43 %	49,40%
Kobiety	53 922	54 023	54 013	54 013	54 053	54117
udział kobiet	50,62 %	50,56 %	50,62 %	50,61 %	50,57%	50,60%

Źródła: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę mieszkańców powiatu bocheńskiego na przestrzeni 2023 roku dostrzegalna jest tendencja wzrostowa w zakresie ogólnej liczby mieszkańców. W ciągu ostatnich 4 lat wzrost liczby mieszkańców powiatu osiągnął poziom blisko 3%. Badając rozmieszczenie mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu bocheńskiego należałoby stwierdzić, że udział poszczególnych gmin w ujęciu liczby ich mieszkańców wykazuje się pewną stabilnością, w latach 2020-2023 nie zachodziły żadne zmiany liczby mieszkańców, które miałyby dynamiczny charakter. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 6– Liczba mieszkańców powiatu bocheńskiego wg miejsca zamieszkania w podziale na gminy w latach 2020-2023

powiat/ gmina	2020		2021		2022		2023	
	Mieszkańców ogółem	Udział w (%)	Mieszkańców ogółem	Udział w (%)	Mieszkańców ogółem	Udział w (%)	Mieszkańc ów ogółem	Udział w (%)
powiat bocheński	106 838	100,00%	106 715	106 878	100,00%	100 %	106 946	100%
Bochnia m.	29 005	27,15 %	28 778	28 692	26,85 %	26,97 %	28 441	26,60 %
Bochnia g.	20 541	19,23 %	20 529	20 597	19,27%	19,23 %	20824	19,47%
Drwinia	6488	6,07%	6483	6465	6,05 %	6,08 %	6430	6,02%
Lipnica Murowana	5540	5,19%	5535	5551	5,19%	5,19 %	5527	5,17%
Łapanów	8465	7,92 %	8514	8570	8,02%	7,98%	8613	8,05%
Nowy Wiśnicz	14 305	13,39 %	14 326	14 406	13,48%	13,42 %	14 418	13,48%
Rzezawa	11 347	10,62%	11 367	11 389	10,66%	10,65 %	11 448	10,70%
Trzciana	5634	5,27 %	5644	5679	5,31 %	5,29%	5716	5,34 %
Żegocina	5513	5,16 %	5539	5529	5,17%	5,19 %	5529	5,17%

Źródła: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Istotną z punktu widzenia problemów społecznych jest struktura wiekowa mieszkańców powiatu. Skupiając się na grupie wiekowej powyżej 65 roku życia, która stanowi jeden z podstawowych obszarów oddziaływania jednostek pomocy społecznej, należy stwierdzić, że grupa ta z upływem lat ma coraz większy udział w populacji mieszkańców powiatu. We wszystkich gminach występuje jednoznacznie widoczny trend wzrostowy, co pokazują dane z lat 2021 – 2023, zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 7 – Liczba mieszkańców powiatu bocheńskiego, z podziałem na gminy, w wieku 65 lat i więcej w latach 2021 – 2023

powiat/ gmina	2021			2022			2023		
	mieszkańców ogółem	mieszkańców w wieku 65 lat i więcej	udział w mieszkańcach ogółem	mieszkańców ogółem	mieszkańców w wieku 65 lat i więcej	udział w mieszkańcach ogółem	mieszkańców ogółem	mieszkańców w wieku 65 lat i więcej	udział w mieszkańcach ogółem
	liczba	Liczba	[%]	liczba	liczba	[%]	liczba	liczba	[%]
powiat bocheński	106 715	20 626	19,32 %	106 878	21 097	19,74 %	106946	21561	20,16%
Bochnia m.	28 778	6826	23,72 %	28 692	6946	24,21 %	28441	7024	24,70%
Bochnia g.	20 529	3712	18,08 %	20 597	3837	18,63 %	20824	3954	18,98%
Drwinia	6483	1463	22,57 %	6465	1457	22,54 %	6430	1473	22,91%
Lipnica Murwana	5535	934	16,87 %	5551	966	17,40 %	5527	991	15,42%
Łapanów	8514	1378	16,19 %	8570	1412	16,47 %	8613	1451	16,84%
Nowy Wiśnicz	14 326	2423	16,91 %	14 406	2484	17,24 %	14418	2577	17,87%
Rzezawa	11 367	1973	17,36 %	11 389	2032	17,84 %	11448	2080	18,17%
Trzciana	5644	948	16,80 %	5679	979	17,24 %	5716	1001	17,51%
Żegocina	5539	969	17,49 %	5529	984	17,80 %	5529	1010	18,27%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Badając strukturę wiekową w ujęciu grupy mieszkańców w wieku powyżej 65 lat, przeprowadzono analizę dynamiki przyrostu tej grupy. Jako bazowy przyjęto 2021 rok i w odniesieniu do niego zaprezentowano tempo przyrostu mieszkańców w wieku powyżej 65 lat. Analiza zaprezentowana w poniższej tabeli pokazuje, że wraz z upływem czasu, wzrasta również w zdecydowanie większym tempie liczba mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia. W najbliższej przyszłości będzie to miało ogromne znaczenie dla obciążenia powiatu oraz gmin w zakresie świadczeń socjalnych dla grupy seniorów. Jednakże wyżej opisywane zjawisko nie jest jednorodne dla wszystkich gmin powiatu bocheńskiego. W gminach: Bochnia miasto Bochnia gmina, Lipnica Murwana i Drwinia na przestrzeni trzech analizowanych lat odnotowano znikomy przyrost liczby mieszkańców ogółem, jednocześnie wzrost liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia, co wskazuje na zjawisko coraz szybszego starzenia się społeczeństwa w populacji tych gmin.

Tabela nr 8– Dynamika przyrostu mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w ujęciu terytorialnym powiatu bocheńskiego

powiat/gmina	2021		2022		2023	
	mieszkańców w wieku 65 lat i więcej	zmiana [2020 = 100]	mieszkańców w wieku 65 lat i więcej	zmiana [2020 = 100]	mieszkańców w wieku 65 lat i więcej	zmiana [2020 = 100]
	liczba	[%]	liczba	[%]	liczba	[%]
powiat bocheński	20 626	1,83 %	21 097	4,16 %	21561	1,51%
Bochnia m.	6826	1,17 %	6946	2,95 %	7024	4,10%
Bochnia g.	3712	1,89 %	3837	5,33 %	3954	8,53%
Drwinia	1463	1,39 %	1457	0,97 %	1473	2,07%
Lipnica Murowana	934	4,00 %	966	7,57 %	991	10,35%
Łapanów	1378	1,55 %	1412	4,05 %	1451	6,92%
Nowy Wiśnicz	2423	2,71 %	2484	5,30 %	2577	9,24%
Rzezawa	1973	1,54 %	2032	4,58 %	2080	7,05%
Trzciana	948	2,93 %	979	6,30 %	1001	8,68%
Żegocina	969	2,65 %	984	6,84 %	1010	6,99%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problem postępującego starzenia się społeczeństwa powiatu bocheńskiego dostrzegalny jest również w aspekcie podziału mieszkańców na grupy w wieku: przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Dodatkowo dla potrzeb prowadzonej analizy zostało wprowadzone rozróżnienie na kategorie wieku produkcyjnego mobilnego i niemobilnego. Kluczową kategorią obrazującą potencjał populacji jest udział w niej osób w wieku produkcyjnym, czyli ludność wykonującą pracę, która przynosi dochód lub bezrobotnych. Przedziały wiekowe opisujące wiek produkcyjny, przyjęte w statystyce dla potrzeb ekonomii klasyfikują:

- mężczyźni pomiędzy 18 - 64 rokiem życia,
- kobiety pomiędzy 18 - 59 rokiem życia.

Jak już wcześniej wspomniano kategoria wieku produkcyjnego została dodatkowo opisana podkategoriami:

- wieku produkcyjnego mobilnego – 18 – 44 lata mężczyźni i kobiety,
- wieku produkcyjnego niemobilnego – 45 – 64 lata mężczyźni i 45–59 lat kobiety.

Zaprezentowane w poniższej tabeli dane pokazują bardzo wyraźną tendencję, utrzymującą się na przestrzeni lat 2020-2023, charakteryzującą się stałym spadkiem udziału mieszkańców powiatu bocheńskiego w wieku produkcyjnym. Jednocześnie w przyjętym przedziale czasowym odnotowywany jest stale rosnący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza wcześniej wysnute wnioski na temat postępującego starzenia się populacji mieszkańców powiatu bocheńskiego.

Tabela nr 9 – Ludność powiatu bocheńskiego w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2020-2023

Ludność w podziale na wiek	Powiat Bocheński							
	2020		2021		2022		2023	
	liczba	udział [%]	liczba	udział [%]	liczba	udział [%]	liczba	udział [%]
ogółem	106 838	100,00%	106 715	100,00%	106 878	100 %	106946	100%
w wieku przedprodukcyjnym	23 038	21,56 %	22 973	21,53 %	22 993	21,51 %	22802	21,32%
w wieku produkcyjnym	63 545	59,48 %	63 116	59,14 %	62 788	58,75 %	62583	58,52%
w wieku produkcyjnym mobilnym	40 473	-	39 872	-	39 343	-	38832	-
w wieku produkcyjnym niemobilnym	23 072	-	23 244	-	23 445	-	23751	-
w wieku poprodukcyjnym	20 255	18,96 %	20 626	19,33 %	21 097	19,74 %	21561	20,16%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2 Rynek pracy i bezrobocie

Analiza struktury bezrobocia w lata 2017-2023, w powiecie bocheńskim odnotowano spadek stopy bezrobocia. Charakterystycznym jest również to, że poziom bezrobocia rejestrowanego na terenie powiatu bocheńskiego w całym analizowanym okresie jest niższy w porównaniu do odczytów tego zjawiska zarówno dla obszaru województwa jak i kraju. Stopa bezrobocia w powiecie bocheńskim 2023 roku wyniosła 2,3%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 10- Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2021-2023 r.

OBSZAR	stopa bezrobocia rejestrowanego [%]						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
POLSKA	6,5	5,8	5,2	6,3	5,8	5,2	5,1
MAŁOPOLSKIE	5,3	4,7	4,1	5,3	5,0	4,4	4,2
powiat bocheński	5,1	4,5	2,6	4,1	4,4	3,0	2,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

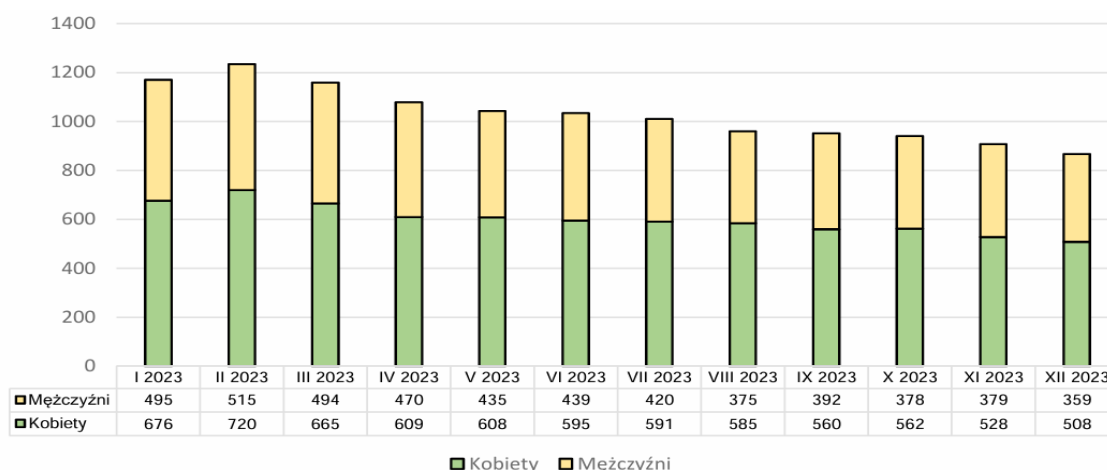
Reprezentacja bezrobotnych powiatu bocheńskiego w ujęciu według płci w latach 2019-2023 została zaprezentowana w poniższej tabeli. Z danych w niej zawartych wynika, że na przestrzeni badanych lat średni udział kobiet w tej grupie wyniósł 57,74%, a mężczyzn 42,26%.

Tabela nr 11 - Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2019-2023

bezrobotni	powiat bocheński									
	2019		2020		2021		2022		2023	
	liczba	udział [%]	liczba	udział [%]	liczba	udział [%]	liczba	udział [%]	liczba	udział [%]
ogółem	1070	100%	1725	100%	1533	100%	1130	100%	867	100%
mężczyźni	428	40%	758	43,94%	677	44,16%	472	41,77%	359	41,41%
kobiety	642	60%	967	56,06%	856	55,84%	658	58,23%	508	58,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Schemat nr 4 - Liczba bezrobotnych w powiecie bocheńskim w okresie I 2023 – XII 2023

Źródła: Kwartalna informacja o sytuacji na lokalnym rynku pracy 2023 rok.

Na koniec grudnia 2023 roku w PUP w Bochni pozostawało 867 osób bezrobotnych. W odniesieniu do danych z miesiąca poprzedniego liczba ta zmniejszyła się o 40 osób tj. 4,4%, w zestawieniu z danymi z roku poprzedniego zmniejszyła się o 263 osoby tj. 23,3%. W okresie ostatnich dwunastu miesięcy najwyższą liczbę bezrobotnych odnotowano w lutym 2023 roku (1235 osób), najniższą w grudniu 2023 roku (867 osób). W każdym z analizowanych miesięcy odnotowano wyższy procentowy udział kobiet niż mężczyzn, w tym ponad 25% bezrobotnych kobiet to te, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka.

Analizując populację bezrobotnych powiatu bocheńskiego pod względem grup wiekowych dostrzegamy, że najliczniejszą reprezentację stanowią osoby w wieku 25 – 34 lat, średni ich udział w ogóle bezrobotnych na przestrzeni 2019-2023 roku stanowi 27,18%. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 12 - Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w latach 2019-2023

bezrobotni w wieku	powiat bocheński									
	2019		2020		2021		2022		2023	
	liczba	udział [%]	liczba	udział [%]	liczba	udział [%]	liczba	udział [%]	liczba	udział [%]
ogółem	1070	100,00%	1725	100,00%	1533	100,00%	1130	100,00%	867	100,00%
18-24	142	13,27%	319	18,49%	206	13,44%	133	11,78%	128	14,76%
25-34	299	27,95%	500	28,99%	437	28,51%	291	25,75%	214	24,68%
35-44	227	21,21%	375	21,74%	363	23,68%	276	24,42%	209	24,11%
45-54	192	17,95%	266	15,42%	253	16,50%	212	18,76%	157	18,11%
55 lat i więcej	210	19,62%	265	15,36%	274	17,87%	218	19,29%	159	18,34%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W czwartym kwartale 2023 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bochni zarejestrowało się 450 osób, które uzyskały status osoby bezrobotnej. W porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego ich liczba spadła o 40 osób. Spośród osób rejestrujących się jako bezrobotne, wyższy odsetek stanowiły osoby rejestrujące się po raz drugi i kolejny, a ich udział w ogólnej liczbie rejestrujących się bezrobotnych wynosił 73,1% (329 osób). Wybrane kategorie osób bezrobotnych rejestrujących się w PUP w trzecim oraz czwartym kwartale 2023 roku przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela nr 13 - Napływ i odpływ bezrobotnych

Wybrane kategorie rejestracyjne	Liczba rejestracji		Wzrost/spadek
	III kwartał 2023	IV kwartał 2023	
Ogółem	460	450	-10
rejestrujący się po raz pierwszy	134	121	-13
osoby zwolnione z przyczyn zakładu pracy	21	26	+5
osoby dotychczas niepracujące	53	45	-8
zamieszkali na wsi	302	297	-5
osoby będące w okresie 12 miesięcy od dnia ukończenia	56	71	+15

szkolenia			
osoby bez kwalifikacji zawodowych	68	65	-3
osoby bez doświadczenia zawodowego	89	84	-5
osoby do 30 roku życia	213	202	-11
osoby długotrwale bezrobotne	73	88	-13
osoby powyżej 50 roku życia	59	66	-7
osoby korzystające ze świadczenia pomocy społecznej	3	10	+7
osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	46	51	+5
osoby posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	0	0	0
osoby niepełnosprawne	23	29	-6
osoby powracające po aktywnych formach (prace interwencyjne roboty publiczne, staż szkolenia, prace społecznie-użyteczne)	53	43	-10

Źródła: Kwartalna informacja o sytuacji na lokalnym rynku pracy 2023 rok

Problem bezrobocia został szeroko omówiony w podrozdziale „Rynek pracy”. Obecnie zjawisko to zostanie zaprezentowane w aspekcie ilości osób w rodzinach, które z powodu bezrobocia zostały objęte systemem pomocy społecznej. W ujęciu tym widoczna jest tendencja spadkowa we wszystkich gminach powiatu bocheńskiego. Jednakże z uwagi na wysokie wartości zaprezentowane w poniższej tabeli, problem bezrobocia pozostaje wciąż bardzo istotny i wymagający podejmowania działań ze strony zarówno służb pomocy społecznej jak również rynku pracy.

Tabela nr 14 – Problem bezrobocia na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023

gmina	BEZROBOCIE		
	LICZBA OSÓB W RODZINACH		
	ROK		
	2021	2022	2023
Bochnia gm.	146	127	93
Bochnia m.	369	355	332
Drwinia	45	41	33

Lipnica Murowana	44	34	34
Łapanów	88	31	37
Nowy Wiśnicz	48	32	26
Rzezawa	85	77	65
Trzciana	34	24	24
Żegocina	27	23	32
Suma końcowa	886	744	676

Źródło: dane OPS

Tabela nr 15 – Zmiany poziomu bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu bocheńskiego

GMINA	Grudzień 2023	Marzec 2024	Wzrost/spadek w porównaniu do grudnia 2023 r.	Wzrost spadek w %
Miasto Bochnia	297	332	35	11,8%
Gmina Bochnia	152	176	24	15,8%
Gmina Drwinia	48	55	7	14,6%
Gmina Lipnica Murowana	42	51	9	21,4%
Gmina Łapanów	64	80	16	25,0%
Miasto Nowy Wiśnicz	20	16	-4	-20,0%
Gmina Nowy Wiśnicz	69	82	13	18,8%
Gmina Rzezawa	98	108	10	10,2%
Gmina Trzciana	29	26	-3	-10,3%
Gmina Żegocina	48	44	-4	-8,3%
OGÓŁEM:	867	970	103	11,9%

Źródło: dane OPS

W zestawieniu z danymi z czwartego kwartału 2023 roku w siedmiu jednostkach samorządu terytorialnego odnotowano wzrost liczby bezrobotnych, najwyższy w ujęciu liczbowym w mieście Bochnia. W ośmiu gminach powiatu odnotowano wyższy procentowy udział bezrobotnych kobiet. Więcej bezrobotnych mężczyzn niż kobiet było mieszkańcami gminy Drwina. W gminie Trzciana udział był dokładnie połówkowy.

3.3 Profil społeczny osób korzystających z pomocy społecznej

Diagnoza sytuacji osób korzystających z pomocy społecznej w powiecie bocheńskim została przeprowadzona w aspekcie powodów jej przyznania. Szczegółowe zestawienie wszystkich zidentyfikowanych powodów na terenie gmin należących do powiatu bocheńskiego za okres trzech lat tj. 2021–2023, zawiera poniższa tabela. Analiza zaprezentowanych danych wskazuje dwa obszary, w których problem nie ulega znaczącej poprawie wraz z upływem lat, tzn. skala tego zjawiska utrzymuje się na zbliżonym poziomie, zarówno w zakresie liczby rodzin jak i liczby osób je zamieszkujących. Wyróżniającymi się pod tym względem jest problem: alkoholizmu. Zjawisko to, nominalnie nie przyjmuje wielkich wartości na obszarze powiatu bocheńskiego, jednakże biorąc pod uwagę liczbę osób w rodzinach z problemem alkoholowym w 2022 roku doświadczało jej 1‰ ogółu mieszkańców powiatu. Analogicznie licząc, problemu alkoholizmu w 2020 roku doświadczyło 3‰ ogółu mieszkańców powiatu bocheńskiego. We wszystkich pozostałych kategoriach problemów społecznych na terenie obszaru powiatu bocheńskiego występuje tendencja spadkowa – oprócz zjawiska bezdomności, zarówno w zakresie liczby rodzin jak i osób je zamieszkujących. Analizując te kategorie przez pryzmat liczby osób w rodzinach, zostało wyszczególnionych łącznie siedem problemów, które wymagają szerszego omówienia. Wśród nich należy wymienić: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz wspomniany już wcześniej alkoholizm. W dalszej części niniejszej diagnozy zostaną omówione wszystkie te problemy z uwzględnieniem skali, w jakiej pojawiają się w poszczególnych gminach powiatu.

Tabela nr 16 – Powody przyznania pomocy w latach 2021-2023 na terenie gmin powiatu bocheńskiego

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	powiat bocheński					
	LICZBA RODZIN OGÓŁEM			LICZBA OSÓB W RODZINACH		
	ROK			ROK		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
UBÓSTWO	699	645	559	1670	1473	1267
SIEROCTWO	2	2	0	6	6	3
BEZDOMNOŚĆ	30	41	46	32	42	48
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	181	184	163	1029	1032	922
BEZROBOCIE	344	299	275	886	744	739
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	672	507	539	1254	1049	1024
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	790	716	638	1590	1410	1392
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO	217	184	121	743	606	483
PRZEMOC W RODZINIE	13	9	9	51	21	45
ALKOHOLIZM	115	118	113	194	190	186
NARKOMANIA	0	1	2	0	3	4
ZDARZENIE LOSOWE	16	18	12	37	51	25
SYTUACJA KRYZYSOWA	13	5	7	41	9	28
KŁĘSKI ŻYWIOŁOWE LUB EKOLOGICZNE	0	0	0	0	0	0
suma końcowa	3092	2729	2484	7533	6761	6166

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.1 Ubóstwo

Obszarem, który ma największy udział w powodach przyznawania pomocy jest ubóstwo. Charakterystycznym jednak jest to, że problem ubóstwa systematycznie maleje. Rozkład osób i rodzin dotkniętych ubóstwem jest dodatnio skorelowany z rozkładem ilości mieszkańców powiatu bocheńskiego w rozbiciu na poszczególne gminy. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela. Najwięcej osób borykających się z problemem ubóstwa zamieszkuje na terenie miasta Bochnia, gminy Bochnia i gminy Rzeszawa.

Tabela nr 17 – Problem ubóstwa na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023

gmina	UBÓSTWO		
	Liczba osób w rodzinach		
	ROK		
	2021	2022	2023
Bochnia gm.	319	273	194
Bochnia m.	429	372	340
Drwinia	111	109	91
Lipnica Murowana	96	107	65
Łapanów	146	87	71
Nowy Wiśnicz	73	82	93
Rzezawa	227	215	198
Trzciana	131	117	98
Żegocina	138	111	117
Suma końcowa	1670	1473	957

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Problem ubóstwa w skali powiatu bocheńskiego systematycznie maleje. Tempo spadku ubóstwa liczone według liczby mieszkańców rodzin dotkniętych ubóstwem spada średnio o 13% każdego roku na przestrzeni ostatnich trzech lat.

3.3.2 Długotrwała lub ciężka choroba

Kolejnym obszarem, w którym zaangażowane są zasoby służb pomocy społecznej, jest problem występowania długotrwałej lub ciężkiej choroby. Najczęściej zjawisko to występuje w gminie Bochnia miasto, która pod względem liczby mieszkańców powiatu plasuje się na pierwszym miejscu. Drugą pod względem liczby występowania problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby jest gmina Bochnia.

Największą liczbę osób w rodzinach z problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby w stosunku do liczby mieszkańców tych gmin odnotowujemy w Lipnicy Murowanej i Żegocinie. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 18 – Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023

gmina	DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA		
	Liczba osób w rodzinach		
	ROK		
	2021	2022	2023
Bochnia gm.	249	243	233
Bochnia m.	569	438	398
Drwinia	81	59	59
Lipnica Murowana	173	175	148
Łapanów	63	84	65
Nowy Wiśnicz	65	80	114
Rzezawa	166	156	168
Trzciana	59	52	59
Żegocina	165	123	148
Suma końcowa	1590	1410	1392

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.3 Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie powiatu bocheńskiego na przestrzeni lat 2021-2023 generalnie wykazuje tendencję spadkową za wyjątkiem gminy Drwinia i gminy Żegocina. Na ich terenie dostrzegalna jest wzrastająca liczba rodzin dotkniętych problemem bezradności, znajduje to również odzwierciedlenie w rosnącej liczbie osób wchodzących w skład tego rodzaju rodzin. Z danych zaprezentowanych w poniższej tabeli wynika również, że w gminie Rzezawa na przestrzeni lat 2021-2023 liczba osób w rodzinach dotkniętych bezradnością wykazuje się najniższym tempem spadku. Pozostałe gminy powiatu charakteryzują się natomiast spadkiem zarówno liczby rodzin jak i jej mieszkańców w zakresie pomocy uzyskiwanej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela nr 19 - Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w poszczególnych gminach powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023

gmina	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA OSÓB W RODZINACH ⁹		
		ROK		
		2021	2022	2023
Bochnia gm.	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓŁEM	29	37	17
	w tym: RODZINY WIELODZIETNE	11	5	5
		13	31	11
	RODZINY NIEPEŁNE			
	RODZINY NIEPEŁNE	13	31	11
Bochnia m.	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	335	228	169
	w tym: RODZINY WIELODZIETNE	51	73	20
	RODZINY NIEPEŁNE	157	97	82
Drwinia	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	21	25	41
	w tym: RODZINY WIELODZIETNE	11	10	13
		3	8	0
Lipnica Murowana	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	34	27	23
	w tym: RODZINY WIELODZIETNE	7	7	8
		16	13	18
	RODZINY NIEPEŁNE			

⁹ Suma liczby osób w rodzinach wielodzietnych i niepełnych może przekraczać liczbę osób ogółem, wynika to faktu, że ta sama rodzina została wykazana zarówno jako rodzina wielodzietna oraz również jako niepełna.

Łapanów	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	77	69	25
	w tym: RODZINY WIELODZIELNE	0	0	0
		40	42	0
	RODZINY NIEPEŁNE			
Nowy Wiśnicz	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	28	14	14
	w tym: RODZINY WIELODZIELNE	14	0	0
		7	7	11
	RODZINY NIEPEŁNE			
Rzezawa	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	42	46	42
	w tym: RODZINY WIELODZIELNE	26	29	20
		18	12	12
	RODZINY NIEPEŁNE			
Trzciana	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	147	135	107
	w tym: RODZINY WIELODZIELNE	100	100	83
		20	20	21
	RODZINY NIEPEŁNE			
Żegocina	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	30	25	45
	w tym: RODZINY WIELODZIELNE	0	9	14
		30	25	24
	RODZINY NIEPEŁNE			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.4 Niepełnosprawność

Problem niepełnosprawności w Powiecie Bocheńskim jest jednym z kilku obszarów, które znacząco absorbują zasoby struktur pomocy społecznej. W skali całego powiatu, w okresie 2021- 2023 roku, średnio rocznie 590 rodzin jest objętych

działaniami, jednocześnie w analizowanym okresie liczba osób w rodzinach dotkniętych problemem niepełnosprawności średnio wyniosła 1109 rocznie. Diagnozując zjawisko niepełnosprawności w aspekcie poszczególnych gmin powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023, wyróżnić możemy grupę charakteryzującą się wyraźnym spadkiem liczby rodzin i osób w nich zamieszkujących. Sytuacja taka występuje w siedmiu gminach powiatu, tj. Bochnia, Bochnia miasto, Nowy Wiśnicz, Rzezawa, Trzciana, Żegocina oraz Drwinia. Kolejną kategorię wyróżnić można na przykładzie gminy Nowy Wiśnicz, gdzie liczba rodzin utrzymuje się na względnie niezmiennym poziomie. Tendencje te są bardzo wyraźne, szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 20 – Problem niepełnosprawności na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023

gmina	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					
	LICZBA RODZIN OGÓŁEM			LICZBA OSÓB W RODZINACH		
	ROK					
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Bochnia gm.	74	61	63	139	117	134
Bochnia m.	247	184	164	418	325	294
Drwinia	43	39	39	75	61	60
Lipnica Murowana	45	39	38	99	85	81
Łapanów	39	39	32	72	69	57
Nowy Wiśnicz	43	43	44	85	83	98
Rzezawa	96	90	85	150	138	126
Trzciana	39	27	36	91	68	79
Żegocina	46	38	38	125	103	95
Suma końcowa	672	560	539	1254	1049	1024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.3.5 Potrzeba ochrony macierzyństwa

Kolejnym obszarem, który w strukturze problemów społecznych powiatu bocheńskiego ma znaczący udział jest potrzeba ochrony macierzyństwa. Analizując to zagadnienie na przestrzeni lat 2021-2023 w aspekcie ilości rodzin, które otrzymały pomoc w tym zakresie, należy stwierdzić, że ich liczba zmniejszyła się z 138 do 114 na koniec 2023 roku. Dokonując podobnej analizy w zakresie liczby osób w tych rodzinach, odnotowujemy również spadek z 649 osób w 2021 roku do 649 osób na

koniec 2023 roku w skali całego powiatu. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 21 – Problem ochrony macierzyństwa na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023

gmina	POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN OGÓŁEM			LICZBA OSÓB W RODZINACH		
		ROK					
		2021	2022	2023	2021	2022	2023
Bochnia gm.	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	33	32	23	186	176	135
	w tym: WIELODZIETNOŚĆ	33	32	22	186	176	135
Bochnia m.	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	27	28	32	145	145	170
	w tym: WIELODZIETNOŚĆ	17	10	25	107	73	150
Drwinia	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	8	12	8	45	63	44
	w tym: WIELODZIETNOŚĆ	6	7	6	34	29	36
Lipnica Murowana	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	14	18	13	92	116	80
	w tym: WIELODZIETNOŚĆ	12	16	12	82	105	77
Łapanów	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	26	21	13	148	117	75
	w tym: WIELODZIETNOŚĆ	26	21	13	148	117	75
Nowy Wiśnicz	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	24	22	25	140	130	145
	w tym: WIELODZIETNOŚĆ	24	22	25	140	130	145

Rzezawa	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	23	24	22	118	128	117
	w tym: WIEŁODZIETNOŚĆ	18	17	17	104	102	101
Trzciana	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	4	5	6	24	29	32
	w tym: WIEŁODZIETNOŚĆ	3	4	6	20	25	32
Żegocina	POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - OGÓŁEM	22	22	21	131	128	124
	w tym: WIEŁODZIETNOŚĆ	22	22	21	131	128	124

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Największy udział rodzin wielodzietnych, otrzymujących pomoc w zakresie ochrony macierzyństwa mają gminy Bochnia i Nowy Wiśnicz. Najmniejszy natomiast udział rodzin wielodzietnych charakterystyczny jest dla gmin Trzciana i Drwinia.

3.3.6 Alkoholizm

Problem alkoholizmu w powiecie bocheńskim należy do jednego z siedmiu najistotniejszych zagadnień, w których w ciągu najbliższych lat służby pomocy społecznej będą musiały angażować swoje zasoby. Poniższa tabela prezentuje liczbę osób i rodzin, które korzystały z pomocy społecznej na skutek alkoholizmu w poszczególnych gminach na przestrzeni lat 2021-2023. Dane pokazują, że w gminie Bochnia miasto nominalnie najwięcej odnotowywanej jest pomocy związanej problemem alkoholizmu. Jednak jeśli przeanalizujemy to zagadnienie przez pryzmat liczby mieszkańców gminy oraz liczby osób zamieszkujących rodziny doświadczające alkoholizmu, wówczas można dojść do wniosku, że proporcjonalnie udział tej grupy osób nie przekracza 4%. W większości gmin powiatu bocheńskiego zarysowuje się tendencja spadkowa lub minimalne wzrosty w zakresie liczby rodzin

i osób je zamieszkujących, które były objęte wsparciem ze strony systemu pomocy społecznej.

Tabela nr 22 – Problem alkoholizmu na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023

gmina	ALKOHOLIZM					
	LICZBA RODZIN OGÓŁEM			LICZBA OSÓB W RODZINACH		
	ROK					
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Bochnia gm.	3	5	4	7	9	8
Bochnia m.	50	51	50	80	75	79
Drwinia	8	7	6	11	8	7
Lipnica Murowana	13	10	8	27	19	17
Łapanów	5	8	6	7	9	6
Nowy Wiśnicz	6	8	13	6	8	14
Rzezawa	20	20	17	26	31	24
Trzciana	8	8	7	24	28	26
Żegocina	2	1	2	6	3	5
Suma końcowa	115	121	113	194	194	186

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

3.4 Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie bocheńskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bochnie, na mocy Zarządzenia Starosty Bocheńskiego Nr 55/2011 z dnia 7 listopada 2011 r. W latach 2021-2023 realizacja pieczy zastępczej opierała się o Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023, przyjęty dla powiatu bocheńskiego. Jego głównymi zadaniami były

1. Zapewnienie pieczy zastępczej każdemu dziecku pozbawionemu opieki rodzicielskiej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, zarówno na terenie powiatu bocheńskiego, jak i na terenie innych powiatów
2. Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej do współpracy z rodzinami zastępczymi.

3. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz pomoc i wsparcie w ramach funkcjonującej grupy wsparcia.
4. Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz pomoc i wsparcie w ramach funkcjonującej grupy wsparcia.
5. W porozumieniu z OIK prowadzenie poradnictwo (prawne, psychologiczne, terapeutyczne) dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
6. Prowadzenie nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.
7. Organizowano szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
8. Wydawanie kwalifikacji do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej.
9. Dzieciom umieszczonym w pieczy zapewniono wsparcie w formie korepetycji, terapii SI, wyjazdów kolonijnych.
10. Rodziny zastępcze wraz z umieszczonymi w nich dziećmi brały udział w wyjazdach integracyjnych i obchodach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.
11. Prowadzenie grup wsparcia.
12. Zapewnienie środków finansowych na przysługujące świadczenia miesięczne na utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej, funkcjonujące rodziny zastępcze zawodowe oraz rodzinne domy dziecka i pozostałe świadczenia przysługujące zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
13. Zapewnienie środków finansowych na funkcjonowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej tj. dwóch placówek opiekuńczo wychowawczych w Bochni tj. Azymut i Perspektywa oraz środki finansowe związane z pokrywaniem wydatków na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów.
14. Zapewnienie środków finansowych na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osób usamodzielnianych oraz zapewnienie wsparcie dla tych osób w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez umieszczenie ich w mieszkaniach chronionych.

Przeprowadzona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bochnia analiza 9 gmin powiatu bocheńskiego wykazała, że wszystkie posiadają uchwalone przez rady gminy programy wspierania rodziny. Stwierdzono występowanie zbieżności problemów związanych z funkcjonowaniem rodzin zagrożonych kryzysem i wymagających wsparcia. Uznano więc, że cele postawione do realizacji w ramach wszystkich programów ukierunkowane są na podobne działania. Główne założenie programów to ukierunkowanie na prace z rodziną w połączeniu z jej własną aktywnością. Wspieranie rodziny powinno opierać się na eliminowaniu sytuacji, w których dziecko musi opuścić rodzinę biologiczną, a tym samym na podejmowaniu działań profilaktycznych, poprzez współpracę różnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym jednostek gminnych, powiatowych, organizacji pozarządowych i oświatowych. W przypadku, gdy zaistnieje konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, praca z rodziną biologiczną powinna uwzględniać działania związane z jak najszybszym powrotem dziecka do rodziny. Realizacja programów przez gminy odbywa się w oparciu o środki własne, jak również poprzez pozyskiwanie dotacji z budżetu państwa, programy rządowe z zakresu wspierania rodziny oraz fundusze Unii Europejskiej.

3.4.1 Struktura systemu pieczy zastępczej

W powiecie bocheńskim funkcjonuje system pieczy zastępczej, na który składają się rodziny zastępcze: spokrewnione, niezawodowe, zawodowe i rodzinne domy dziecka. Szczegółowe zestawienie i liczbę rodzin w powiecie bocheńskim za lata 2018-2023 zawierają poniższe tabele. Najliczniejszą grupę stanowią rodziny spokrewnione i niezawodowe.

Poniższe tabele przedstawiają dane o rodzinach zastępczych w latach 2018 – 2023

Tabela nr 23 – Informacja statystyczna na temat rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2020-2023

Wyszczególnienie	powiat bocheński - liczba rodzin		
	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze spokrewnione, z tego:	63	54	62

z 1 przyjętym dzieckiem	51	38	46
z 2 przyjętymi dziećmi	10	12	12
z 3 i więcej przyjętymi dziećmi	2	4	4
Rodziny zastępcze niezawodowe, z tego:	20	20	20
z 1 przyjętym dzieckiem	16	15	15
z 2 przyjętymi dziećmi	3	4	4
z 3 przyjętymi dziećmi	1	1	1
z 4 i więcej przyjętymi dziećmi	0	0	0
Rodziny zastępcze zawodowe, z tego:	3	2	4
bez dziecka	0	0	0
z 1 przyjętym dzieckiem	1	0	0
z 2 przyjętymi dziećmi	0	0	0
z 3 przyjętymi dziećmi	0	1	2
z 4 i więcej przyjętymi dziećmi	2	1	2
Rodzinne domy dziecka, z tego:	3	3	1
z 4-8 przebywających dzieci	1	2	0
z 9 i więcej przebywających dzieci	2	1	0

Źródło: dane własne PCPR w Bochni

Tabela nr 24 – Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Bocheńskiego

Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba rodzin w 2018 roku	Liczba rodzin w 2019 roku	Liczba rodzin w 2020 roku	Liczba rodzin w 2021 roku	Liczba rodzin w 2022 roku	Liczba rodzin w 2023 roku
Spokrewniona	62	61	64	63	54	62
Niezawodowa	21	22	19	20	20	20
Zawodowa	3	4	3	3	2	4
Rodzinny dom dziecka	3	3	3	3	3	1
RAZEM	89	88	89	89	79	87

Źródło: dane własne PCPR w Bochni

Jak wynika z zestawienia liczba funkcjonujących rodzin zastępczych w ostatnich latach utrzymuje się na stałym poziomie.

Tabela nr 25 –Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych.

Rodzaj rodziny zastępczej	Liczba dzieci w 2018	Liczba dzieci w 2019	Liczba dzieci w 2020	Liczba dzieci w 2021	Liczba dzieci w 2022	Liczba dzieci w 2023
Rodzina piecza zastępcza Łącznie: - rodziny spokrewnione, niezawodowe, zawodowe i rodzinne domy dziecka	142	144	137	135	131	133

Źródło: dane własne PCPR w Bochni

Umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej podyktowane jest najczęściej zewnętrznymi czynnikami społecznymi, które powodują, że rodziny biologiczne tracą okresowo lub na stałe swoje zdolności opiekuńcze i wychowawcze. Wśród głównych przyczyn umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2018-2023 należy wymienić: uzależnienie rodziców oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Jak wynika z danych znajdujących się w powyższej tabeli w ostatnim roku liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w ostatnich latach utrzymuje się na stałym poziomie. Ewentualne różnice wynikają z usamodzielniania się wychowanków, powrotów dzieci pod opiekę rodziców biologicznych lub też skierowania ich do adopcji.

Warto także przyrzeć się liczbie rodzin zastępczych w poszczególnych gminach powiatu. Najwięcej rodzin zastępczych funkcjonuje na terenie miasta Bochnia zaś najmniej na terenie gmin – Lipnica Murowana, Żegocina, Drwinia i Trzciana.

Tabela nr 26 – Rodziny zastępcze w rozbiciu na poszczególne gminy

Lp.	Miasto/gmina	Liczba rodzin zastępczych					
		2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
1.	Miasto Bochnia	32	32	31	41	31	34
2.	Miasto/Gmina Nowy Wiśnicz	9	9	10	10	8	8
3.	Gmina Bochnia	12	12	14	12	12	13
4.	Gmina Drwinia	3	4	3	5	4	3
5.	Gmina Rzeszawa	15	13	14	6	9	11
6.	Gmina Lipnica Murowana	2	2	2	0	0	2
7.	Gmina Trzciana	2	2	2	2	3	2
8.	Gmina Łapanów	9	9	8	10	11	12
9.	Gmina Żegocina	4	4	3	1	1	0
10.	powiat proszowicki	1	1	1	0	0	0
RAZEM		89	88	89	87	79	85

Źródło: dane własne PCPR w Bochni

Kolejnym ważnym zadaniem PCPR jest zgłaszanie dzieci z rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka do adopcji. Do Ośrodka Adopcyjno–Opiekuńczego zgłaszane są dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, czyli takie, których rodzice zrzekli się praw rodzicielskich lub zostali ich pozbawieni mocą postanowienia sądowego oraz sieroty zupełne.

Tabela nr 27 – Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłoszonych do ośrodka adopcyjno-opiekuńczego

rok	liczba dzieci
2018	4
2019	3
2020	4
2021	1
2022	13
2023	11

Źródło: dane własne PCR w Bochni

W ostatnich 3 latach liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłaszanych do OA wzrosła. Należy jednak zauważyć, że w stosunku do dużej liczby dzieci z uregulowaną sytuacją prawną postępowanie adopcyjne nie jest wszczynane, gdyż nie wyrażają na to zgody opiekunowie prawni dzieci (dotyczy to zwykle dzieci ze spokrewnionych rodzin zastępczych).

3.4.2 Świadczenia przyznawana w ramach pieczy zastępczej

Opisując świadczenia przyznawane w ramach działania systemu pieczy zastępczej można przede wszystkim wyróżnić trzy grupy podstawowe, którymi są m.in:

- świadczenia dla rodzin zastępczych lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka,
- wydatki na opiekę i wychowanie dziecka pokrytych przez gminę właściwą ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej,
- pomoc dla osoby usamodzielnianej.

Analiza rozkładu wyżej wymienionych świadczeń została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Tabela nr 28 - Wysokość wydatków w obszarze pieczy zastępczej powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
	Wydatki w (zł)		
Świadczenia dla rodzin zastępczych lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka z tego:			
KWOTA OGÓŁEM	1.497.314,66	1.573.354,41	1.638.588,70
Wynagrodzenia za prowadzenie rodzinnych domów dziecka oraz zawodowych rodzin zastępczych			
KWOTA OGÓŁEM	243.854,34	250.062,79	303.034,43
Pomoc dla osoby usamodzielnianej, z tego:			
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE	55.417,00	58.419,00	80.724
ŚWIADCZENIE NA ZAGOSPODAROWANIE	18.409,00	21.123,00	34.147
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI	112.225,01	127.907,62	148.977,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Jak widać z powyższego zestawienie środki finansowe na funkcjonowanie pieczy zastępczej systematycznie wzrastają. Nadal jednak liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępcze oraz prowadzący rodzinne domy dziecka otrzymują z tego tytułu, na każde umieszczone dziecko, świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota (stan na 14.10.2024r.):

- **1002 zł** miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- **1517 zł** miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka.

Jeśli dziecko umieszczone w pieczy zastępczej legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje mu dodatek nie niższy niż **306 zł** miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

Dzieci w pieczy zastępczej otrzymują dodatkowe wsparcie w wysokości **800 zł miesięcznie**. Dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego przysługuje niezależnie od dochodu, na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia, umieszczone w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka oraz placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego (świadczenie to wypłaca ZUS).

Aby skutecznie wspierać osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej Zespół ds. pieczy zastępczej uruchomił **grupę wsparcia** dla tych osób. Spotkania grupy wsparcia umożliwiają wzmacnianie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych opiekunów zastępczych, służą pracy nad bieżącymi problemami zgłaszanymi przez rodziny poprzez dzielenie się własnymi doświadczeniami, emocjami i refleksjami, poprzez poszukiwanie nowych rozwiązań, udzielanie informacji zwrotnych od członków grupy i prowadzących. Wypracowane zasady obowiązujące na spotkaniach pozwalają na wzajemną otwartość oraz budowanie poczucia bezpieczeństwa i zrozumienia. W 2023 r. odbyło się 5 spotkań grupy wsparcia.

Jednym z ważniejszych zadań stojących przed PCPR jest organizowanie **szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka** oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia. Jest to jedno z trudniejszych zadań jakie narzuciła na PCPR nowa ustawa, gdyż od prawidłowo przeprowadzonego szkolenia zależy właściwy dobór rodzin zastępczych.

3.4.3 Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza ma zabezpieczać opiekę nad małoletnimi, jako konieczna alternatywa w sytuacji, gdy dziecko nie może być umieszczone w pieczy rodzinnej. W Polsce dąży się do ograniczenia roli instytucji w opiece zastępczej. Ogranicza się w prawodawstwie, zarówno ilość miejsc dla wychowanków

placówek, jak również podwyższa wiek małoletnich, którzy w takich formach pieczy mogą przebywać i być w nich umieszczani. Wdrażanie tych ustawowych zapisów to tzw. deinstytucjonalizacja, czyli odchodzenie od instytucjonalnych form pieczy zastępczej na rzecz jej rodzinnych form. Instytucjonalne formy opieki obejmują takie placówki jak: opiekuńczo – wychowawcze, regionalne opiekuńczo – terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze są prowadzone jako podmioty różnego typu: socjalizacyjnego, interwencyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego i rodzinnego. Wszystkie mają zabezpieczyć opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej. Placówka przygotowuje dziecko do: godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych; zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych. W Powiecie Bocheńskim pieczę instytucjonalną stanowią placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego – Azymut i Perspektywa. Każda z placówek przeznaczona jest dla 14 wychowanków.

Tabela nr 29 - Wysokość miesięcznych kosztów utrzymania wychowanka w bocheńskich placówkach w latach 2021-2023

Nazwa Placówki	Miesięczny koszt utrzymania wychowanków kwota w zł		
	2021	2022	2023
Azymut	5.459,76	6.235,19	7.186,60
Perspektywa	5.459,76	5.598,79	6,867,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Koszty utrzymania wychowanka w placówkach opiekuńczo wychowawczych systematycznie wzrastają, co niewątpliwie związane jest ze wzrostem minimalnego wynagrodzenia oraz ogólną podwyżką cen towarów i usług.

3.5 System pomocy społecznej powiatu bocheńskiego w ujęciu instytucjonalnym

Powiat bocheński dysponował na koniec 2023 roku rozbudowaną strukturą jednostek organizacyjnych działających w ramach systemu pomocy społecznej. W jej skład wchodziły: Dom Pomocy Społecznej, Dzienny Dom Senior Wigor, mieszkania chronione treningowe, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej. Należy dodać, że prezentowane ujęcie placówek pokazuje jedynie jednostki organizacyjne pomocy społecznej o zasięgu ponad gminnym – prowadzone w ramach zadań własnych lub zleconych z zakresu administracji rządowej ze środków na pomoc i integrację społeczną. Na obszarze powiatu bocheńskiego funkcjonuje więcej podmiotów działających w ramach systemu pomocy społecznej, które zostały szczegółowo scharakteryzowane we wcześniejszych częściach niniejszego opracowania.

4. Prognoza zmian czynników społeczno-ekonomicznych

Przeprowadzona diagnoza społeczno-ekonomiczna dla powiatu bocheńskiego wskazała obszary społeczne, w których należy w ciągu najbliższych lat spodziewać się wzrostów skali ich występowania i problemów im towarzyszących. Prognoza obejmuje również obszary, gdzie nieodnotowywany będzie ich wzrost, jednak spodziewać się należy pozostawania ich na istotnie wysokim poziomie. Z dużą dozą prawdopodobieństwa sytuacja taka może wystąpić w następujących obszarach:

- wzrost liczby mieszkańców w wieku powyżej 65 roku życia,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu niepełnosprawności,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie ubóstwa wśród mieszkańców powiatu,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie deficytów w zakresie potrzeby ochrony macierzyństwa,

- utrzymujący się na wysokim poziomie udział osób bezrobotnych w wieku 35-44 lat przy spadającej ogólnej stopie bezrobocia,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wśród mieszkańców powiatu,
- utrzymywanie się na stosunkowo wysokim poziomie problemu alkoholizmu.

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT to analiza strategiczna pozwalająca na wygenerowanie z otoczenia szans rozwoju, a także zagrożeń hamujących działania na rzecz społeczności lokalnej. Mocne strony mogą oznaczać, iż należy je nadal rozwijać i doskonalić, słabe zaś eliminować, bądź zreorganizować.

Nazwa przyjętej metody pochodzi od słów:

strengths – mocne strony

weaknesses - słabe strony

opportunities – szanse

threats – zagrożenia.

Mocne strony stanowią czynniki w postaci zasobów ludzkich, rzeczowych i potencjału drzemącego wewnątrz badanego środowiska, na których ukształtowanie organizacja posiada bezpośredni wpływ. Przeciwnieństwem są natomiast słabe strony, które również ukonstytuowane są wewnątrz organizacji, jednak ich występowanie przekłada się na osłabienie pozycji danej organizacja w stosunku do otoczenia.

Szans należy upatrywać poza badanym środowiskiem w jego otoczeniu. Stanowią je wszystkie czynniki zewnętrzne, które bez udziału organizacji wzmacniają jej pozycję. Zagrożenia, również znajdują się poza organizacją lub badanym środowiskiem, bez możliwości wpływania na nie, stanowią czynniki osłabiające pozycję organizacji w stosunku do otoczenia.

Bazując na wnioskach płynących z diagnozy wykorzystując powyżej opisaną metodę, zostały przebadane następujące obszary:

1. System wsparcia dla osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem,
2. System wsparcia dla osób niepełnosprawnych,
3. System wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
4. System przeciwdziałania przemocy domowej i uzależnieniom.

Tabela nr 30 - Analiza SWOT

System wsparcia dla osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wysoki standard bazy lokalowej (Dzienny Dom Senior - Wigor, Dom Pomocy Społecznej) ➤ Wykwalifikowana kadra ➤ Dostępność pomocy finansowej w strukturach OPS ➤ Bogata oferta świadczonych usług ➤ Aktywna promocja działalności i świadczonych usług na rzecz osób starszych ➤ Działalność organizacji pozarządowych na rzecz osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ograniczona liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego dla seniorów ➤ Narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny ➤ Ograniczona liczba usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób starszych, świadczonych przez OPS ➤ Trudności w dostępie do świadczeń medycznych (specjalistycznych) ➤ Ograniczone środki finansowe w dyspozycji OPS
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Możliwość pozyskania środków zewnętrznych ➤ Poszerzanie się kanałów informacji o dostępie do usług świadczonych dla seniorów ➤ Dobra współpraca sektora publicznego z NGO 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rosnąca liczba mieszkańców powiatu bocheńskiego w wieku powyżej 65 roku życia ➤ Niski status ekonomiczny osób starszych ➤ Brak nowej bazy lokalowej na adaptację i tworzenie placówek dla seniorów
System wsparcia dla osób niepełnosprawnych	

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozbudowana sieć aktywnie działających w Powiecie instytucji wsparcia oraz NGO ➤ Działalność placówek dziennej opieki np. Warsztatu Terapii Zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy ➤ Rozwinięty system wsparcia osób niepełnosprawnych ➤ Efektywna realizacja projektów aktywizujących i wspierających osoby niepełnosprawne ➤ Realizacja programów na rzecz osób z niepełnosprawnością np. Program „Opieka Wytchnieniowa”, Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” ➤ Możliwość uzyskania indywidualnego dofinansowania ze środków PFRON ➤ Działalność SOSW i szkół z oddziałami integracyjnymi 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niedostateczny przepływ informacji pomiędzy instytucjami niosącymi pomoc osobom niepełnosprawnym ➤ Niski poziom współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi osoby niepełnosprawne ➤ Bariery architektoniczne w instytucjach i placówkach oświatowych na terenie powiatu ➤ Niewystarczający poziom finansowania pomocy dla osób niepełnosprawnych ➤ Mało mieszkań dla osób z niepełnosprawnością dostosowanych do ich potrzeb ➤ Brak mieszkań wspieranych dla osób z niepełnosprawnością ➤ Mało miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Udział w programach Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) ➤ Poprawa koniunktury gospodarczej ➤ Zmniejszająca się stopa bezrobocia ➤ Wzrost świadomości społecznej w zakresie dostępu do pomocy specjalistów ➤ Ujawnianie, przez rodziny problemów osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zmiany społeczno-kulturowe ➤ Niepełna diagnoza zjawiska niepełnosprawności ➤ Spadek wrażliwości społecznej na problemy osób niepełnosprawnych ➤ Izolacja społeczna osób niepełnosprawnych oraz krytyka podejmujących aktywność ➤ Uzależnienie od systemu pomocy społecznej ➤ Roszczeniowość osób niepełnosprawnych ➤ Wzrost biurokracji w obszarach systemu pomocy społecznej ➤ Stereotypy dotyczące osób z niepełnosprawnością
System wspierania rodziny i pieczy zastępczej	

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dobra współpraca pomiędzy instytucjami w ujęciu interdyscyplinarnym ➤ Realizacja programu rozwoju pieczy zastępczej ➤ Wysoko wykwalifikowana kadra specjalistów ➤ Organizowanie kampanii promujących rodzinne formy pieczy zastępczej m.in. dni rodzicielstwa zastępczego ➤ Wzrost zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i asystentów rodziny ➤ Opracowane i działające procedury szybkiego reagowania ➤ Funkcjonowanie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka ➤ Prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych ➤ Wdrożony system szkoleń i wsparcia dla rodzin zastępczych ➤ Udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej ➤ Działające mieszkania chronione treningowe ➤ Systematyczne szkolenia podwyższające kwalifikacje zawodowe pracowników służb społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niewystarczająca ilość środków finansowych na szkolenia podnoszące kompetencje zawodowe pracowników służb społecznych ➤ Mała ilość lokalnych organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie ➤ wysoki koszt utrzymania wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza powiatem ➤ Wzrost liczby dzieci wymagających umieszczenia poza rodziną naturalną ➤ Niewystarczająca liczba rodzin zastępczych ➤ Długotrwała procedura uregulowania sytuacji prawnej dzieci ➤ Rotacja kadry ➤ Brak rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych ➤ Niskie wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących RDD
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego ➤ Rozwój rodzinnych form opieki nad dziećmi ➤ Współpraca z wolontariuszami ➤ Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak kandydatów do pełnienia roli rodziny zastępczej ➤ Brak współpracy ze strony rodziców biologicznych w celu powrotu dzieci pod ich opiekę ➤ Niespójność przepisów ➤ Wzajemny brak zrozumienia, wśród pracowników służb społecznych oraz

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wysoka świadomość potrzeb społecznych wśród przedstawicieli władz samorządowych ➤ Otwartość instytucji współpracujących do wypracowania jednolitego modelu stałej współpracy ➤ Nawiązanie współpracy z lokalnymi mediami w celu zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat funkcjonowania pieczy zastępczej ➤ Nawiązanie współpracy ze szkołami i pracującymi tam specjalistami w celu zapewniania bieżącego wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kuratorów zawodowych, w obszarze zjawisk i problemów przez nich rozwiązywanych ➤ Powrót osób opuszczających pieczę zastępczą do źle funkcjonującego środowiska rodzinnego ➤ Wypalenie zawodowe rodzin zastępczych
--	---

System przeciwdziałania przemocy domowej i uzależnieniom

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizacja programów związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej ➤ Funkcjonowanie całodobowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej na terenie powiatu ➤ Realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego ➤ Gotowość współpracy międzyinstytucjonalnej ➤ Wysoko rozwinięte poradnictwo specjalistyczne 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Trudność w odizolowaniu sprawców od ofiar, ➤ Nadmiernie zbiurokratyzowane procedury
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pozyskiwanie środków zewnętrznych (dotacji) ➤ Promowanie metod wychowawczych bez przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mała świadomość społeczna w zakresie przemocy domowej ➤ Niechęć ujawniania przemocy przez ofiary ➤ Bierność świadków przemocy ➤ Brak zasobów materialnych ofiar do samodzielnego funkcjonowania ➤ Zaburzenia i choroby psychiczne zarówno ofiar jak i sprawców przemocy ➤ Brak możliwości zrealizowania programu korekcyjno – edukacyjnego ze względu na brak uczestników

6. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bocheńskiego na lata 2025-2031 w swojej treści wskazuje cele strategiczne i operacyjne. Stanowią one podstawę do wyznaczania koniecznych działań podejmowanych w nadchodzących latach. Zapewniając efektywność projektowanych działań przyjmuje się katalog wskaźników powiązanych z poszczególnymi działaniami, których celem jest okresowa ocena ich skuteczności. Wszelkie wysiłki ukierunkowane na osiągnięcie celów i działań strategicznych powiązane są z misją i wizją, realizowanymi przez wszystkie podmioty bezpośrednio zaangażowane w dążenie do wyznaczonych celów.

6.1 Misja i wizja

Powiat bocheński realizując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjmuje następującą misję:

„Budowanie efektywnie działającego systemu oparcia społecznego dla mieszkańców powiatu bocheńskiego, ze szczególnym uwzględnieniem opieki nad dzieckiem, funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych”

Kierując się przyjętą misją powiat bocheński w perspektywie do 2031 roku będzie dążył do osiągnięcia wizji zakładającej, że:

W powiecie bocheńskim funkcjonuje sprawna sieć pieczy zastępczej niosąca oparcie dziecku i rodzicom, których zdolności wychowawcze zostały w istotny sposób ograniczone. Wysiłki poszczególnych osób i instytucji funkcjonujących w systemie pomocy społecznej przyczyniają się do znaczącego skrócenia czasu przebywania dzieci w zastępczych formach opieki, a rodzice otrzymują wsparcie i pomoc wyposażającą ich w umiejętności radzenia sobie z deficytami.

Osoby starsze na terenie powiatu bocheńskiego – którzy nie znajdują wsparcia w najbliższym środowisku - znajdują oparcie w istniejącej sieci instytucji i organizacji działających na ich rzecz. Budowane i realizowane są programy aktywizujące osoby w podeszłym wieku, które oprócz niesienia pomocy potrafią zaktywizować ich beneficjentów w kierunku otwierania się i integrowania ze środowiskiem, dając im

jednocześnie możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Działania te w dużej mierze wykorzystują ideę wolontariatu, pomocy sąsiedzkiej, wsparcia asystentów osobistych, który oprócz wymiernych korzyści materialnych niesie ze sobą ogromny potencjał oddziaływań społecznych.

Osoby z niepełnosprawnością i ich opiekunowie wyposażeni są w dostępność do różnych form pomocy osobistej i instytucjonalnej na różnych etapach ich życia. Poczynając od okresu wczesnej edukacji po funkcjonowanie w życiu dorosłym. Oparcie kierowane do osób z niepełnosprawnością zapewnia nie tylko uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym, ale przede wszystkim możliwość aktywnego korzystania z rehabilitacji społecznej i zawodowej.

Osoby doznające przemocy otrzymają natychmiastową i specjalistyczną pomoc i wsparcie a skala zjawiska ulegnie zmniejszeniu. Działania instytucji są kierowane zarówno do osób doznających przemocy jak i sprawców oraz świadków przemocy. Zwiększy się również świadomość społeczna nt. negatywnych skutków stosowania przemocy.

6.2 Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki

W ramach prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bocheńskiego została wykonana diagnoza czynników społeczno-ekonomicznych oraz przeprowadzona prognoza dla głównych obszarów, które w najbliższych latach będą miały decydujący wpływ na kształtowanie polityki społecznej. Ponadto przeprowadzona została analiza SWOT, która wskazuje mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia identyfikowane w niniejszych obszarach. Na bazie wniosków płynących z analiz zaprezentowanych we wcześniejszej części niniejszego opracowania przyjęto siedem celów strategicznych, które otrzymały następujące brzmienie:

- poprawę warunków funkcjonowania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem,
- wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych,
- wsparcie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej,
- ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie i rozwój profilaktyki uzależnień.

Wskazane powyżej cele strategiczne są dodatkowo opisane powiązanymi z nimi celami operacyjnymi i działaniami, do których to przyporządkowano mierniki ich realizacji. Szczegółową prezentację tych elementów zawiera poniższa tabela, w której wskazano również, dla każdego z działań, podmioty angażujące się w ich wykonanie.

Tabela nr 31 - Cele strategiczne, operacyjne i działania przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

1.Cel strategiczny- Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem			
Cele operacyjne	Działania	Podmioty realizujące	Miernik realizacji działań
1.1. Kreowanie sieci wsparcia dla osób starszych, długotrwale lub ciężko chorych oraz dotkniętych ubóstwem	1.1.1. Zapewnienie miejsc w dziennych ośrodkach wsparcia dla osób starszych oraz doposażenie ich w niezbędny sprzęt	PCPR OPS NGO	1.1.1.1. Liczba miejsc statutowych 1.1.1.2.Liczba miejsc wykorzystanych
	1.1.2 Prowadzenie i/lub zlecenie prowadzenia całodobowych placówek służących osobom starszym i chorym	Powiat, DPS,podmioty prowadzące placówki	1.1.2.1 Liczba miejsc statutowych

	1.1.3. Zapewnienie osobom starszym możliwości udziału w zajęciach realizowanych przez UTW	Powiat, gminy, NGO	1.1.3.1. Liczba biorących udział w zajęciach UTW
	1.1.4. Integracja osób starszych ze środowiskiem	DPS ŚDS Dzienny Dom Seniora	1.1.4.1. Liczba zorganizowanych spotkań integracyjnych 1.1.4.2. Liczba osób uczestniczących w spotkaniach integracyjnych
	1.1.5. Zapewnienie całodobowej opieki pielęgniarstwa i umożliwienie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistycznej opieki zdrowotnej	DPS ZOL	1.1.5.1 Liczba osób objętych opieką pielęgniarstwa w DPS 1.1.5.2 Liczba osób objętych opieką ZOL 1.1.5.3 Liczba osób oczekujących na umieszczenie w ZOL

2. Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością

3.1. Budowa sprawnie działającego systemu aktywizacji społecznej i zawodowej osób z nie-	3.1.1. Dofinansowanie ze środków PFRON do zadań z zakresu rehabilitacji	PCPR	3.1.1.1 Ilość osób z niepełnosprawnością którym udzielono dofinansowania
--	---	------	--

pełnosprawnościami	społecznej osób z niepełnosprawnościami 3.1.2 Realizacja zadań dotyczących aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością	PUP	3.1.2.1. Ilość osób z niepełnosprawnościami, które podjęły zatrudnienie 3.1.2.2. Ilość osób z niepełnosprawnościami, które wzięły udział w kursach, szkoleniach itp.
3.2. Budowanie systemu wsparcia dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami	3.2.2. Utrzymanie odpowiedniej liczby miejsc wsparcia osób z niepełnosprawnościami w ośrodkach wsparcia dziennego 3.2.3. Utworzenia centrum wsparcia opiekunów nieformalnych	Powiat Powiat	3.2.2.1. Liczba nowych miejsc w ośrodkach wsparcia (ŚDS, WTZ) 3.2.3.1. Liczba osób objętych wsparciem
3.3. Poprawa dostępności infrastruktury powiatu	3.3.1. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	Powiat PCPR Jednostki organizacyjne powiatu	3.3.1.1. Liczba zrealizowanych projektów likwidacji barier architektonicznych 3.3.1.2. Liczba zlikwidowanych barier technicznych 3.3.1.3. Liczba zlikwidowanych barier w komunikowaniu się
3.4. Kreowanie programów i projektów na rzecz osób z niepełnosprawnościami	3.4.1. Realizacja Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” 3.4.2. Realizacja Programu „Opieka wytchnieniowa”	Powiat PCPR NGO OPSy	3.4.1.1. Liczba osób objętych wsparciem 3.4.1.2. Liczba zatrudnionych asystentów 3.4.2.1. Liczba osób z niepełnosprawnością objętych wsparciem

	3.4.3. Aplikowanie o środki finansowe na rzecz realizacji programów i projektów na rzecz osób z niepełnościami	Powiat	3.4.3.1. Liczba wniosków, które otrzymały dofinansowanie na skutek aplikacji
	3.4.4. Umożliwienie dorosłym osobom z niepełnosprawnością dostępu do mieszkań wspomaganych	Powiat NGO Gminy	3.4.4.1. Liczba utworzonych mieszkań 3.4.4.2 Liczba osób, które otrzymały miejsce w mieszkaniu wspomagany
3.5. Prowadzenie orzecznictwa pozarentowego	3.5.1. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości uzyskania orzeczenia	Powiat - PZO	3.5.1.1. Liczba wydanych orzeczeń dla osób po 16 r.ż. 3.5.1.3. Liczba wydanych orzeczeń dla osób do 16 r.ż.

4. Wsparcie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej

4.1. Rozwój i utrzymanie profesjonalnej opieki dla dzieci pozabawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców biologicznych.	4.1.1. Prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka	PCPR	4.1.1.1. Liczba osób przeszkolonych
	4.1.2. Zapewnienie wystarczających i adekwatnych do potrzeb form pieczy zastępczej	PCPR Placówki Opiekuńczo- Wychowawcze	4.1.2.1. Liczba funkcjonujących placówek opiekuńczo – wychowawczych 4.1.2.2. Liczba funkcjonujących rodzin zastępczych
	4.1.3. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego w tym również poprzez organizację Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	PCPR OPS Lokalne media powiat	4.1.3.1 Liczba kampanii informacyjnych/artykułów / materiałów promocyjnych 4.1.3.2 Liczba osób biorących udział w obchodach Dnia Rodzicielstwa Zastępczego

	<p>4.1.4 Organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie umiejętności i kwalifikacji rodzin zastępczych.</p>	<p>PCPR</p>	<p>4.1.4.1 Liczba zorganizowanych szkoleń</p> <p>4.1.4.2. Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniu</p>
	<p>4.1.5. Wsparcie wychowanków opuszczających pieczę zastępczą</p>	<p>PCPR Placówki Opiekuńczo- Wychowawcze. OIK</p>	<p>4.1.5.1. Liczba opracowanych indywidualnych programów usamodzielnienia</p> <p>4.1.5.2. Liczba wychowanków przebywających w mieszkaniach chronionych treningowych funkcjonujących w ramach OIK</p> <p>4.1.5.3. Liczba przyznanych świadczeń na usamodzielnienie</p> <p>4.1.5.4. Liczba przyznanych świadczeń na zagospodarowanie w formie rzeczowej</p> <p>4.1.5.5. Liczba przyznanych świadczeń na pomocy na kontynuowanie nauki</p>
	<p>4.1.6. Wypłacanie świadczeń pieniężnych rodzinom zastępczym (w tym również wypłacanie wynagrodzenia rodzinom zastępczym zawodowym, finansowanie świadczeń pieniężnych fakultatywnych i obligatoryjnych dla</p>	<p>PCPR</p>	<p>4.1.6.1 Liczba rodzin, którym przyznawane są świadczenia.</p> <p>4.1.6.2 Kwota wypłaconych świadczeń.</p>

	rodzin zastępczych).		
4.2. Współpraca z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz ich praca nad powrotem dzieci do rodziny	4.2.1 Umożliwienie rodzicom biologicznym spotkań z dziećmi, w tym w siedzibie OIK w Bochni	PCPR OIK	4.2.1.1. Liczba zorganizowanych spotkań
	4.2.2. Umożliwienie rodzicom biologicznym uczestnictwa w posiedzeniach zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.	PCPR	4.2.2.1. Liczba posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, w których uczestniczyli rodzice biologiczni

5.Ograniczenie zjawiska przemocy domowej i rozwój profilaktyki uzależnień

5.1. Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej w tym doświadczających przemocy domowej oraz dotkniętych różnymi uzależnieniami	5.1.1. Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej oraz osobom będącym w innej sytuacji kryzysowej.	OIK	5.1.1.1. Liczba miejsc w mieszkaniach hostelowych 5.1.1.2. Liczba osób korzystających z miejsc hostelowych
	5.1.2. Realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie	OIK	5.1.2.1 Liczba osób biorących udział w programie
	5.1.3 Realizacja działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez spotkania profilaktyczne/warsztaty/zajęcia/kampanie w placówkach oświatowych	OIK KPP PPP OPS	5.1.3.1. Liczba zrealizowanych spotkań 5.1.3.2.Liczba osób uczestniczących w spotkaniach
	5.1.4. Rozpowszechnianie informacji w formie ulotek/broszur/materiałów promocyjnych /artykułów o tematyce przemocy domowej oraz w zakresie	OIK KPP OPS	5.1.4.1.Liczba opracowanych materiałów

	realizowanych programów		
--	-------------------------	--	--

Źródło: opracowanie własne

7. Zarządzanie Realizacją Strategii . Wdrażanie, monitorowanie, ewaluacja strategii

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zgodnie z art. 112 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku (Dz. U. 2024 poz. 1283 z póź. zm.) jest koordynatorem realizacji strategii. Monitorowanie i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych celów.

Zapewnienie realizacji Strategii w sposób gwarantujący osiągnięcie zakładanych rezultatów możliwe jest tylko w sytuacji, kiedy na etapie wykonywania przyjętych zadań badamy ich postępy i efekty. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze długookresowym, z tego też powodu mogą wystąpić w trakcie jej realizacji trudności, których nie przewidywaliśmy w momencie jej budowania. Nierzadko zdarza się też, że czynniki płynące z otoczenia uległy zmianie, co może powodować zakłócenia w realizacji Strategii. Występowanie tzw. czynników ryzyka jest jedną z istotnych przyczyn wpływających na nieosiągnięcie zakładanych celów. Dlatego budując SRPS należy na każdym etapie jej realizacji brać je pod uwagę i odpowiednio reagować na niedopasowania wewnętrzne i zewnętrzne, zakłócające osiągnięcie spodziewanych rezultatów.

Mechanizmem, którego zadaniem jest zapewnienie osiągnięcia celów strategicznych oraz operacyjnych i odpowiednio wczesne reagowanie na wewnętrzne i zewnętrzne czynniki ryzyka jest ewaluacja. Głównym jej zadaniem jest poprawa efektywności i wydajności wdrażanych działań, co bezpośrednio przyczynia się do zapewnienia realizacji celów przyjętych w Strategii. Ponadto wyszczególnia się inne, bardziej specyficzne cele ewaluacji, wśród których można wymienić m.in.

- określenie efektów podjętych działań,
- zapewnienie lepszego zaspokojenia oczekiwań odbiorców końcowych programów lub działań,

- poprawa jakości programów,
- podniesienie kompetencji zawodowych osób realizujących programy lub zadania,
- dostarczenie informacji koniecznych do podejmowania decyzji i oceny skutków,
- pogłębienie odpowiedzialności za realizację programów i zadań wśród wszystkich podmiotów realizujących,
- poprawa procedur i eliminowanie działań nieefektywnych.

Ocena założeń w strategii będzie prowadzona na podstawie danych statystycznych, informacji własnych, materiałów sprawozdawczych i innych dostępnych źródeł przekazanych do koordynatora strategii od realizatorów merytorycznych poszczególnych celów, instytucji pomocy społecznych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów. Kolejne etapy wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Bocheńskiego na lata 2025 – 2031 przedstawia poniższy wykres.

Wykres Etapy wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Bocheńskiego na lata 2025 – 2031

Etap I

podjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Bocheńskiego na lata 2025 – 2031 przez Radę Powiatu Bocheńskiego.

Etap II

opublikowanie tekstu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Bocheńskiego na stronach internetowych, przekazanie przez koordynatora strategii tekstu dokumentu realizatorom, jednostkom organizacyjnym, partnerom społecznym.

Etap III

realizacja zadań określonych w Strategii przez podmioty odpowiedzialne.

Etap IV

sprawozdawczość z realizacji zadań przez podmioty wskazane jako źródła wskaźników.

Etap V

ocena stopnia realizacji Strategii przez PCPR w Bochni, włączenie raportu do rocznego sprawozdania PCPR i przedłożenie go Radzie Powiatu.

Etap VI

podjęcie decyzji o konieczności aktualizacji dokumentu i przekazanie go wraz z uzasadnieniem pod obrady Zarządu Powiatu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla powiatu bocheńskiego realizowana będzie dzięki oddziaływaniom kształtowanym m.in. przez następujące programy:

1. Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Bocheńskim na lata 2024 – 2029.
2. Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej lata 2024-2026.
3. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021-2025.
4. Strategię Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2021-2030.

Realizacja Strategii w ujęciu ram finansowych opiera się o następujące źródła finansowa:

1. środki własne powiatu,
2. środki własne gmin,
3. dotacje z budżetu państwa,
4. środki krajowych funduszy celowych (np. PFRON, Fundusz Pracy),
5. środki pomocowych funduszy Unii Europejskiej,
6. środki rządowych lub pozarządowych programów celowych.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak

długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych określających planowane wydatki powiatu na bieżącą działalność. Zakłada się, że cele i działania strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej powiatu bocheńskiego i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu powiatu w kolejnych latach. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek. Strategia jest dokumentem nadrzędnym nad tworzonymi programami z zakresu polityki społecznej powiatu. Jej zapisy winny być również uwzględniane przy tworzeniu kolejnych dokumentów długookresowych. W przypadku aktualizacji pozostałych dokumentów strategicznych stosowne zmiany winny być również uwzględniane w niniejszej strategii. Źródła finansowania winny być również przedmiotem dogłębnej analizy podczas przygotowywania corocznej oceny stopnia jej realizacji. Pojawienie się nowych źródeł lub brak możliwości finansowania zaplanowanych działań mogą być również przesłankami do rozpoczęcia procesu aktualizacji dokumentu.

8.Zakończenie

Organizacja systemu pomocy społecznej w powiecie bocheńskim jest dostosowana do potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej.

W myśl ustawy o pomocy społecznej, działania podejmowane przez jednostki pomocy społecznej powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. Zaspokajanie wszystkich potrzeb klientów pomocy społecznej może wprowadzić ich w stan wyuczonej bezradności i pozbawić motywacji do

podejmowania wysiłku związanego z wychodzeniem z bezrobocia, bezdomności czy uzależnienia.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na:

- wzmocnienie postaw aktywnych,
- wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej,
- partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi.

Zapisy zawarte w strategii realizowane będą zgodnie z wymienionymi działaniami i w zależności od pozyskanych środków finansowych. Strategia jest dokumentem otwartym. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami powiatu i wymogami prawa. Zgodnie z Celem głównym niniejszej strategii, jej realizacja powinna przyczynić się do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców powiatu bocheńskiego, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Koordynatorem Strategii jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bochni.

Spis tabel

Tabela nr 1 – Liczba pacjentów, którym udzielono świadczenia w 2021, 2022,2023 roku ...	38
Tabela nr 2 –Wykaz jednostek dla których organem prowadzącym jest Powiat Bocheński z wyszczególnieniem liczby uczniów i oddziałów, wg stanu na styczeń r. 2023 ...	40
Tabela nr 3 – Wykaz świadczonych usług przez Poradnię Psychologiczno- Pedagogiczną w Bochni.....	41
Tabela nr 4 – Podział administracyjny województwa małopolskiego w 2023 r. Stan w dniu 31 grudnia.....	52
Tabela nr 5 – Liczba ludności powiatu w rozbiu na kobiety i mężczyzn.....	53
Tabela nr 6 – Liczba mieszkańców powiatu bocheńskiego wg miejsca zamieszkania w podziale na gminy w latach 2020-2023	564
Tabela nr 7 –Liczba mieszkańców powiatu bocheńskiego, z podziałem na gminy, w wieku 65 lat i więcej w latach 2021 – 2023	575
Tabela nr 8 - Dynamika przyrostu mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w ujęciu terytorialnym powiatu bocheńskiego	56
Tabela nr 9 – Ludność powiatu bocheńskiego w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny w latach 2020-2023	57
Tabela nr 10 –Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2021-2023 r.....	57
Tabela nr 11 - Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2019-2023.....	58
Tabela nr 12 –Bezrobotni zarejestrowani wg wieku w latach 2019-2023	59
Tabela nr 13 – Napływ i odpływ bezrobotnych.....	589
Tabela nr 14 – Problem bezrobocia na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023 .	60
Tabela nr 15 – Zmiany poziomu bezrobocia w poszczególnych gminach powiatu bocheńskiego w latach 2021-2031	61
Tabela nr 16 – Powody przyznania pomocy w latach 2021-2023 na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023	63
Tablica nr 17 – Problem ubóstwa na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023.....	64
Tablica nr 18 – Problem długotrwałej lub ciężkiej choroby na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023	65
Tablica nr 19 - Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w poszczególnych gminach powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023	656
Tablica nr 20 – Problem niepełnosprawności na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023	68
Tablica nr 21 – Problem ochrony macierzyństwa na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023	69
Tablica nr 22 – Problem alkoholizmu na terenie powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023	71
Tablica nr 23 - Informacja statystyczna na temat rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021-2023	73

Tablica nr 24 - Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Bocheńskiego.....	74
Tablica nr 25 - Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	75
Tablica nr 26 – Rodziny zastępcze w rozbiu na poszczególne gminy	76
Tablica nr 27 – Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłoszonych do ośrodka adopcyjnego	77
Tablica nr 28- Wysokość wydatków w obszarze pieczy zastępczej powiatu bocheńskiego w latach 2021-2023	78
Tablica nr 29 –Wysokość miesięcznych kosztów utrzymania wychowanków w bocheńskich placówkach w latach 2021-2023	80
Tablica nr 30 - Analiza SWOT	83
Tablica nr 31 – Cele strategiczne, operacyjne i działania przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	89

Spis schematów

Schemat nr 1 - Usytuowanie powiatu bocheńskiego względem powiatów sąsiadujących.....	24
Schemat nr 2 - Gminy znajdujące się na terenie powiatu bocheńskiego.....	25
Schemat nr 3 –Stopa bezrobocia w powiecie bocheńskim na koniec grudnia w latach 2018-2023.....	46
Schemat nr 4 –Liczba bezrobotnych w powiecie bocheńskim w okresie I 2023 – XII 2023	58